Proletari din toate țările, uniți-vă !

CRONICA

45
(510)

Săptămînal politic-social-cultural editat de Comitetul județean pentru cultură și educație socialistă Iași, anul X, nr. 45 (510), vineri, 7.XI.1975, 8 pagini, 1 leu

Un eveniment important în viața tineretului patriei

Președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a aflat din nou, la începutul acestei săptămîni, în mijlocul reprezentanților întregului nostru tineret, participînd la forumul politic prilejuit de Congresul al X-lea al Uniunii Tineretului Comunist, de a X-a Conferință a Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România și de cea de a III-a Conferință Națională a Organizației pionierilor.

Cuvintele cu care primul secretar al partidului s-a adresat tinerilor vor rămîne, fără îndoială, gravate în inima vîrstei de aur a patriei, constituind o strălucită expunere a tuturor problemelor esențiale ale construcției noastre socialiste, o sintetizare a principiilor de existență și a aspirațiilor întregului popor român, implicit ale tinerei generații: „În fabrici și uzine, pe șantiere, în miile de întreprinderi noi, în unitățile agricole socialiste, în laboratoare, școli și universități, în cadrul amplelor acțiuni de muncă patriotică, pretutindeni tineretul a fost prezent la datorie, înscriind pagini luminoase de abnegație și devotament, de adevărat eroism, în măreața epopee a edificării socialismului în România". Adresîndu-se acestor tineri, secretarul general al partidului a exprimat, de fapt, încrederea pe care toată națiunea noastră o are în cei mai tineri reprezentanți ai săi, cei care vor concretiza viitorul elaborat astăzi. Încrederea aceasta conține în ea, în primul rînd, înțelegerea comunistă a ideii de muncă: „Munca, a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu, este valoarea supremă a societății socialiste, unicul factor al progresului ei, sursa întregii avuții naționale a poporului nostru". În climatul de muncă devotată, continuă, competentă și eficientă, dezvoltarea tinerei generații se realizează într-un spirit de înaltă răspundere, pe coordonatele principiilor de etică și echitate socialistă, în relație indestructibilă cu o necontenită instruire, spre o cît mai profundă cunoaștere.

Tineretul nostru trebuie să fie educat, format, într-o superioară înțelegere a patriotismului. În această ordine de idei cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu sînt edificatoare: „Marile jertfe date de înaintași în această bătălie necurmată pentru a trăi în lume în mod demn, pentru a-și făuri o viață mai bună, pentru a fi stăpîn în propria sa țară constituie un element de profundă mîndrie națională, precum și o înaltă obligație de conștiință pentru toți cetățenii patriei noastre socialiste, pentru întregul nostru tineret". Păstrînd neatinse aceste virtuți naționale, tinerii României, împreună cu întregul popor, alcătuiesc o evidentă forță a apărării patriei: „Tînăra generație trebuie să fie oricînd gata să apere glia strămoșească, să poată lupta pentru a salvgarda cuceririle revoluționare ale poporului, pentru libertatea, independența și integritatea patriei".

Educația comunistă, formarea tinerilor prin cele mai convingătoare mijloace (învățămîntul, presa și radio, televiziunea, arta și literatura) trebuie să aibă în vedere un singur obiectiv, formulat astfel de către conducătorul poporului nostru: „În spiritul străvechilor virtuți de dreptate și omenie ale poporului român, este necesar ca tinerii comuniști să devină adevărați comuniști de omenie, punînd toată viața și munca lor în slujba oamenilor, fericirii lor, în slujba egalității și dreptății sociale".

În viața patriei noastre tineretul reprezintă o prezență activă și mereu proaspătă. Unitatea de simțire și gîndire a acestei generații se manifestă zi de zi prin dăruirea ei constantă idealului comunist al țării, prin angajare de maximă eficiență în rezolvarea tuturor marilor sarcini pe care poporul nostru le are de îndeplinit, prin sentimentele de fierbinte dragoste și recunoștință față de partid, față de secretarul general al partidului. Aceste sentimente răspund minunatelor condiții în care tineretul nostru muncește, învață, gîndește, se dezvoltă. Generația tînără a României, generație de temeinică formație politică, generație a socialismului multilateral dezvoltat și a înaintării spre comunism, generația aceasta este una dintre certitudinile istoriei românești în ascensiunea ei impresionantă.

CRONICA

Patru ani de la Plenara C. C. al P. C. R. din 3-5 noiembrie 1971

Programul convingerilor noastre comuniste

Țara noastră se află astăzi angajată în realizarea unei opere istorice de o amploare fără precedent — făurirea **societății socialiste multilateral dezvoltate**, ca etapă necesară pe drumul spre comunism, care presupune revoluționarea pe baze comuniste a ansamblului social, ca sistem, de la elementul economic pînă la factorul om, vizînd edificarea unei civilizații materiale și spirituale superioare.

Întregul proces istoric desfășurat în vederea atingerii acestui țel impune, în primul rînd, ca o condiție „sine qua non" **sporirea rolului conducător al partidului comunist în societate.** Acest fapt obiectiv este determinat de noile exigențe, atît pe linie teoretică, precum și pe linie strategică și tactică, pe care practica socială le ridică spre rezolvare în fața activității politice. Conducerea politică determină, prin programe științifice de dezvoltare, amploarea și eficiența unei practici sociale optime, capabilă să traducă în viață obiectivele construcției socialiste din fiecare etapă istorică nouă. Astfel, partidul nostru, aplicînd creator marxism-leninismul la condițiile specifice țării, a fundamentat teoretic și practic, în cadrul lucrărilor celui de al X-lea Congres, programul complex al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, concretizat în obiectivele cincinalului 1971—1975 și în prognozele de dezvoltare mergînd pînă la 1990, precum și programul ideologic corespunzător în vederea făuririi noii societăți. În acest sens, un moment important în conștiința partidului și a tuturor oamenilor muncii l-a constituit elaborarea la **Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971,** a programului partidului pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor, așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste. Însușit de Conferința Națională a partidului din iulie 1972 și adoptat ca propriul ei program de lucru, programul ideologic fundamentat la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971 a devenit programul întregului popor, ansamblul său de idei și principii devenind apoi parte componentă a Programului P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, adoptat la cel de al XI-lea Congres al partidului din noiembrie 1974.

Desigur, referitor la elaborarea programului ideologic din noiembrie 1971, se poate releva astăzi, după patru ani de experiență a traducerii sale în viață, că acest program s-a impus ca o **necesitate conceptuală** pentru procesul revoluționar al construcției socialiste în țara noastră. Cerința unui **concept** de program ideologic în acțiune, ca program al întregului popor, a decurs în mod necesar din însuși conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată, din determinările logicii sale interne, vizînd deopotrivă făurirea prezentului și elaborarea strategiei viitorului. Programul ideologic, prin întregul său conținut, se constituie ca parte integrantă a programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism, iar semnificația sa istorică se regăsește nemijlocit atît în domeniul transformării conștiinței, al formării multilaterale a omului nou, cît și pe latura activității practice de dezvoltare și perfecționare economico-socială, a tuturor structurilor obiective în plan general social. Elaborarea, în cadrul lucrărilor Conferinței Naționale a partidului din iulie 1972, a Codului principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste, și adoptarea acestui document în cadrul lucrărilor celui de al XI-lea Congres al partidului din noiembrie 1974, a răspuns și răspunde exigențelor isto-

Mircea DRAGOMIR

(continuare în pag. 5)

Felicia BRÂNDAȘ-GAVRILEAN: „Victorie"

Sentimentul autohtoniei la Sadoveanu

Fascinația scrisului sadovenian ține de o excepțională forță revelatoare, trăsătură ce-i asigură durabilitatea și audiența, dar calitatea dominantă a artistului rămîne stilul rapsodic, în înțelesul că ritmul, tonul, respirația, pauzele și reacțiile sufletești concentrează într-o vorbire individuală părți din comportamentul unui întreg popor. Cu alți termeni, aspectul de exponent al națiunii constituie la Sadoveanu o cauză și un efect, cu imense consecințe în planul estetic, în acela al eticului și al socialului. Condiția fundamentală a rapsodului este identificarea sa cu mișcările de adîncime ale comunității; ecoul vocii lui, ca efect al solidarității cu istoria, dobîndește valoarea unor mărturii patetice. Mărturii, — în spirit larg, firește, în sensul că în opere precum **Creanga de aur, Zodia Cancerului** și **Baltagul,** Sadoveanu e deopotrivă **contemporan,** permanent, aparținînd secolelor, ca însuși poporul pe care-l reprezintă. Precum la Homer, nemuritorul rapsod al Heladei, la Sadoveanu natura, mitologia și destinul aparțin de drept povestirii, oamenii mișcîndu-se gravi pe un fundal al eternității, — cu precizarea că, anumite scene din **Frații Jderi** sau episoade pastorale din alte scrieri sadoveniene ar fi putut figura, zugrăvite, pe amforele de la Corint și Lesbos. Să se compare, de pildă, un moment din **Odiseea** (Cîntul IV) cu unul din **Zodia Cancerului,** în care dădaca Măgdălina se destăinuiește nefericitului Alecu Ruset, adorator fără speranță al fiicei lui Duca-Vodă. „Vai, stăpînă (zice Euriclea, povestindu-i Penelopei cum a dispărut fiul acesteia) ori mi-i ucide ori mi-i răbda pe la tine, eu tot n-am să-ți ascund nimic. Am știut tot adevărul, că doar eu i-am pregătit și făina și vinul și tot ce mi-a cerut, dară m-a pus de am jurat că n-am să spun nimic pînă ce n-or trece douăsprezece zile și pînă ce nu vei dori să-l vezi, să nu-i afli plecarea, ca nu cumva plînsul să nu-ți strice frumosul chip...". Iată, după două milenii, limbajul dădacei Măgdălina, adresîndu-se lui Alecu Ruset: „Cunosc eu dragostele mărie tale. Să nu te superi, dar asta-i meseria noastră, s-auzim despre toate și să cunoaștem toate... Cunoscînd noi toate cîte-au fost de la măria-sa Vodă-Duca împotriva părintelui mărie-tale, am înțeles că ne împresură osînda și că nevoite sîntem să închidem în noi toate, ca într-o peșteră...". Adevărul și taina merg împreună, ca reacții etern umane, dar în ritmul sadovenian, deși apropiat ca nuanță de cel homeric, transpar vibrații ale sufletului autohton, mai precis o anumită afectivitate cu rădăcini populare.

Conștiința autohtoniei, ilustrată în nenumărate feluri, ia în dialogul dintre enigmaticul Sofronie Luca din **Nopțile de Sînziene,** și francezul Bernard, venit în Moldova cu intenția de a tăia pădurea Borzei, un aer de vechime arhaică, oamenii codrului acționînd ca niște ființe misterioase, profund contopite cu natura. În genere, la Sadoveanu intrarea din lumea cotidiană în codru ori în împărăția apelor e o trecere spre legendă și mit, — adică spre începuturi. Unitatea mitică a lumii lui Sadoveanu o asigură, ca la Eminescu, contactele perpetue cu orizontul silvestru, cu decorul alpin ori acvatic, singurele în măsură să ne

Const. CIOPRAGA

(Continuare în pag. 2)

75 de ani de la nașterea lui Lucrețiu PĂTRĂȘCANU

Unitatea „socialului" și „naționalului" în istoria României

Urmărirea și cercetarea frămîntărilor și mișcărilor sociale care dau conținut istoriei poporului nostru în epoca modernă a constituit una din preocupările științifice de bază ale lui Lucrețiu Pătrășcanu. Acest obiectiv al cercetărilor sale istorice avea un scop politic evident, era legat direct de poziția sa marxistă și de sarcinile prezentului revoluționar. Masele muncitorești, după expresia sa, trebuiau să desprindă din propriul lor trecut „anumite încheieri" pentru prezent. „Legînd trecutul cu prezentul, reactualizînd lupte și fapte din trecutul apropiat al poporului român, multe sînt învățămintele care pot fi trase. Mai puțin poate din victoriile obținute, cît mai ales din greșelile, slăbiciunile și înfrîngerile suferite", spunea Pătrășcanu în „Prefața" la lucrarea sa **Un veac de frămîntări sociale** (1821—1907).

Pătrășcanu pornește în cercetarea istoriei poporului nostru de la ideea unității dintre general și particular, dintre istoria universală și istoria

Ion FLOREA

(Continuare în pag. 3)

Tensiunea dezbaterii

Liviu LEONTE

Am discutat la apariția romanului **Păsările** revenirea lui Alexandru Ivasiuc la cîteva teme privind locul individului în societatea contemporană, inițiativa și răspunderea lui pentru soarta tuturor, puterea și limitele ei. **Iluminări** (Editura **Eminescu**, 1975), prilejuiește scriitorului, după fresca social-politică din **Apa**, refacerea legăturii cu cărțile sale anterioare iar, ca formulă, cu modalitatea eseistică din primele trei romane. În filiația (literară) pe care o stabileam între Dumitru Vinea din **Păsările** și Ion Marina din **Cunoaștere de noapte**, trebuie adăugat acum încă un personaj, Paul Achim din **Iluminări** care, ca și Ion Marina, polarizează întreaga atenție și organizează în jurul său materia romanului. Procedeele scriitorului, ca și „metoda" de ordin mai general seamănă cu ceea ce știm din **Cunoaștere de noapte**, mai puțin cu riguroasa construcție din **Păsările**. Un om ajuns la un vîrf al puterii și la o situație consolidată, inclusiv și, poate, în primul rînd, din punctul de vedere al propriei conștiințe, sufere o traumă și de aici rezultă o spectaculoasă răsturnare, o re-considerare, din perspectiva adevărului și a autenticului, a întregii vieți. Cauzele declanșării unui asemenea proces sînt la Paul Achim, ca și la Dumitru Vinea, obscure, dar modalitatea desfășurării seamănă cu experiența parcursă de Ion Marina. Există în **Iluminări**, ca și în **Cunoaștere de noapte**, elemente care pun în mișcare și facilitează procesul rememorării, fără a participa la el, întocmai ca și catalizatorii chimici. Strigătul soției la un meci de box trezește lui Ion Marina, ca madeleina din **În căutarea timpului pierdut**, întregul șir de asociații capabile de a contura o biografie, pînă atunci necunoscută. La Paul Achim criza se pune în mișcare insidios, aberant aproape, ca la o maladie psihică la care debutul aduce alte simptome decît ale bolii însăși. Aflat în Paris, ascultă un ritm de tobă al unui vînzător ambulant negru, cumpără un batic pentru o fată din institutul pe care-l conduce, deși n-o știe decît din vedere și nu l-a interesat în vreun fel pînă atunci. Imaginea fetei, care va reveni pe parcurs, răspunde nevoii de martor simțite de eroii lui Alexandru Ivasiuc, ilustrată cu precădere în **Păsările**.

Tot romanul este ocupat cu un foarte scurt timp prezent, intens, dramatic, de la care pleacă însă, ca niște tentacule adînci proiecții într-un trecut unde totul are o explicație, sau măcar o analogie. Fiecare scenă prezentă are un corespondent sau o echivalență în trecut care irumpe în momente de mare tensiune și scriitorul se oprește la ea cu încetinitorul, dilatînd-o și reluînd-o, violînd cu bună știință regula respectării interesului epic al cititorului. Unele momente-cheie rememorate au o extraordinară forță și trezesc multiple asociații cu datele concrete ale dezbaterii, cum e acea amintire a rădăștilor colectate într-o cutie unde se autodevorează. Altele au un caracter mai enigmatic însă nu mai puțin tulburător, altele sînt de-a dreptul demonstrative, superflue în materia literară a cărții. Nu am înțeles, astfel, rostul prelegerilor ținute de bătrînul Achim fiului său asupra evoluției scoarței pămîntești, prelegeri care, în afara unor naive analogii cu experiența lui Paul Achim, nu aduc nimic nou în dezbaterea de idei și în sistemul de simboluri al romanului.

Dezbaterea de idei este în **Iluminări**, de o acuitate și o elevație greu egalabile în proza contemporană. Atributul „filozofică", oferit de obicei cu generozitate, nu pare aici deplasat. Cu riscul paralizării însușirilor literare, mai exact epice, ale cărții, care i-a fost adesea reproșat, e de preferat să avem scriitori care să încerce și să și reușească colocvii autentice de idei. Alexandru Ivasiuc se oprește în **Iluminări** la cazul Paul Achim, „tînărul savant cu rezultate — s-ar putea zice remarcabile" — (p. 8), de fapt un bărbat în plină maturitate, inteligent și excelent organizator, conducător al unui institut de cercetare, gratificat cu toate onorurile. Biografia lui Achim, rememorată după declanșarea crizei, dezvăluie alături de toate calitățile intelectuale și pragmatice, o disponibilitate morală uimitoare. Pentru el, totul e un joc superior, neinteresîndu-l decît puterea. O putere administrativă care să-i dea posibilitatea să dispună de soarta oamenilor și e drept, să se realizeze ca savant. Sîntem la începutul deceniului al șaselea și prozatorul recompune, cu talentul surprinderii reacțiilor individuale și a atmosferei generale, viața institutului, condus de delectabila fantomă a savantului Ghibănescu dar guvernat de fanaticul și metodicul Dinoiu. Ședințe interminabile combat cibernetica și la una din ele se remarcă prin referatul său, dar mai ales prin modul său degajat, sincer, fără procese de conștiință, Paul Achim. Cîteva tipuri se rețin și, dintre ele, se cuvine citat Stroescu, om de știință cinstit, fără toate datele realizării, care are totuși curajul să-i spuie lui Achim că referatul său anticibernetic este neștiințific, dar dispare fără urme din institut. Amicul sau, mai degrabă, dușmanul evitat al lui Achim, Niculaie Gheorghe, ajuns prof. dr. doc. Gh. Niculaie, e de o mediocritate perfectă, aproape nul în profesiune, și și-a făcut cariera printr-o îndelungată școală a răbdării, asigurîndu-și ascensiunea printr-un sistem de relații și informări. Tatiana Dobrescu își mută neîmplinirile în procesele de vrăjitorie pe care le intentează, inofensivul dar și nevertebratul Negoescu îi cade victimă, fiindcă a luat nota maximă la examenul cu Heisenberg. Reacțiile colective sînt și ele surprinse cu același ochi rece, atent la motivele inavuabile. Cînd Paul Achim începe, ca o expiație, „acțiunea de revizie totală", cercetătorii institutului preferă să se autoacuze, apărînd șefii imediați și, prin aceasta, ierarhiile constituite. Pînă la criză, Paul Achim acționase brutal și exact, îndepărtînd orice urme ale trecutului. Nici marxist, nici nemarxist, cum este caracterizat în repetate rînduri, el caută să dobîndească o adevărată știință a uitării pentru a poseda lumea puterii: „Dar niciodată nu legase cele două capete ale vieții sale și adeseori, în practică, **acționase ca și cum n-ar exista memoria.** Unde nu există memorie, nu există cu adevărat responsabilitate, nici renunțare și nici vină. Nu există morală. Voința pură este lupta împotriva marelui, împotriva dragostei" (p. 189). Regenerarea e dureroasă, ca și la Ion Marina sau Dumitru Vinea, cu mustrări de conștiință și autoflagelări. Putem bănui și o criză a vîrstei secondată de reacții nevrotice în confesiunile pe care, subit, puternicul șef Paul Achim le face Norei Munteanu, necunoscută pînă atunci, acuzîndu-se de mediocritate pînă la impostură. Nora Munteanu este o prezență fugară în roman, înconjurată de o aură de incertitudine, favorizînd conștientizarea „iluminării" pe care o descopere Achim și care e tensiunea rezultată din ciocnirea cu un adevăr. Rezolvarea e doar parțială și romancierul lasă deschise perspective spre o realitate mult mai complexă decît o poate dezvălui o criză, fie ea cît de profundă. Analiza institutului, întreprinsă cu severitate și pasiune expiatorie de Paul Achim, dovedește, în afara descoperirii publice a unor impostori, știuți, în particular, și pînă atunci, că lucrurile merg totuși bine, că directorul și-a făcut mai mult decît onorabil datoria. Relațiile umane nu au putut însă apărea niciodată în fața comisiei.

Iluminări este, neîndoios, unul din cele mai bune romane apărute în ultima vreme. Cu toate calitățile sale, romanul nu poate ascunde o repetare ce se face simțită în tematica, în tipologia personajelor lui Alexandru Ivasiuc, precum și o amplificare a laturii explicative, aproape de didacticism, ca într-un proces de fixare a cunoștințelor deja comunicate prin intermediul eroilor, al ciocnirilor de interese și pasiuni. Repetarea e în legătură și cu faptul că Alexandru Ivasiuc s-a oprit pînă acum la aspectul voluntar, de cîștigare și consolidare a pozițiilor sociale, al eroilor. Este, desigur, un aspect definitoriu pentru ei, dar neesențial. Înseși experiențele lui Ion Marina, Dumitru Vinea și Paul Achim, ajunși și lăsați în pragul marilor revelații o probează. Vreau să spun că ne interesează mai mult decît orice experiența lor ca **intelectuali** și ca **oameni**, aici și acum, în lupta pentru infirmarea nonvalorilor și promovarea valorilor autentice.

Sentimentul autohtoniei la Sadoveanu

(Continuare din pag. 1)

transpună în epoci imemoriale, oferindu-ne totodată chei multiple pentru dialoguri imaginare cu înaintașii. Modernii s-au detașat de natură, s-au **de-naturat**, preocupați mai degrabă de cunoașterea existenței sufletești abisale. Sadoveanu, modern cu largi antene în trecut, procedează la explorarea omului, luîndu-și ca bază tocmai ceea ce alții încep să ignore: deschiderea spre natură. Explicarea omului modern o întreprinde pornind de la izvoare. „N-am spus că avem cele mai alese frumuseți din lume, dar că și aici sînt privelişti tot așa de frumoase ca cele mari lăudate de aiurea. Cel care vede Delta înțelege singurătățile Africii, cel care suie în Căliman sau pe Retezatu ori pe Ceahlău, a trecut în zona fără de prihană a altei lumi" (**Istorisiri de vînătoare**). Apa și munții devin, ca în poemele homerice, nu numai termeni de referință, ci determinantele unei psihologii specific naționale.

O morală eroică e tradusă în forme severe, elementare, de o simplitate arhaică. Se revine la sensurile originare ale cuvintelor, — procedeul **literalității** mergînd împotriva ambiguităților și polisemantismului cultivate de moderni. Rapsodul pune în mișcare memoria colectivă, coborînd în straturile adînci ale umanității, în zone sufletești în care mihnirea, meditația și exuberanța poartă însemne ale grupurilor de vorbitori. S-ar părea că oamenii înaintează spre noi dintr-un spațiu al eternității, își comunică sentimentele în raport cu un moment istoric, apoi reintră gravi și tăcuți, cu măști atemporale, în eternitatea din care s-au desprins temporar. Cînd un personaj din povestirea **Nicoară Potcoavă** vrea să sublinieze imperativul libertății naționale, fraza lui emană de la comunitatea căreia el aparține: „Fapta noastră este poruncită de deznădejdea noroadelor și de dreptatea pe care ele o caută...". În **Iliada**, războinicii cuvintează analog: „Vreme să nu ne mai pierdem cu vorba, și nici să mai punem / Piedică lucrului, care ni-i dat cu-ajutorul lui Zeus. / Hai dar mai repede pune pe crainici să buciume veste / Armiei noastre..." (**Cîntul II**). Mai mult decît portretul individual, în trei dimensiuni, ochiul lui Sadoveanu e solicitat de trăsături precum omenia, înțelepciunea ori eroicul, aparținînd obștii, motiv pentru care asistăm la un protocol al spunerii cu vechi rădăcini în trecut. Prin repetiția elementelor fundamentale, fraza dobîndește o euritmie de poem. Iată un fragment din **Neamul Șoimăreștilor** (cap. XXIV), în care se relatează revenirea unor luptători între ai lor: „Cînd se întoarseră cei trei răzăși între neamuri, la Șoimărești, bătură din sănețe în semn de bucurie, și popa Ștefan dădu poruncă dascălului să se suie în turnul bisericii și să tragă clopotele. Oamenii se adunară în grabă și aflară pe părinte în odăjdii, slujind. Primiră vestea cea bună cu sufletele înfiorate de bucurie, — și-apoi îngenunchiară, cînd preotul își înălță brațele și murmură, cu fruntea plecată, o umilită rugă.

— Oameni buni! Dumnezeu ne-a izbăvit! grăi el după aceea oftînd.

Și toată răzășimea, nebună de bucurie, cuprinse în brațe și-ntre inimi pe Mihu și pe Tudor și-i purtă la casa cea mai încăpătoare, ca să prăznuiască cu toții, cu vin și bucate, asemenea izbîndă.

Niciodată Tudor n-a așteptat cu atîta nerăbdare o altă primăvară a vieții lui. Dar veni austrul cel răsunător și topi zăpezile; și după ce sosiră cocoarele, căzu un călăreț vestitor de la Domnie, înștiințînd satul că Vodă a rînduit pe starostele de Bîrlad să cunoască hotarele de demult după urice și să așeze iar bourii sfărîmați.

A venit starostele cu călărimea, a împlinit porunca Domniei și s-a întors încărcat de daruri, ca o albină de miere".

Înlocuind „sînețele", înlocuind pe staroste și ceilalți cu arme, divinități și personaje elenice, — fragmentul citat poate fi transpus în context homeric. Întoarcerea lui Hector la cămin, într-o clipă de deprimare, e narată, în **Iliada**, într-un stil rapsodic pe care Sadoveanu l-a legat, peste secole, de realități de la noi. „Fiii lui Priam dormeau cu nevestele lor împreună. / Altele-n dreptul acestora-n fund, în aceeași ogradă, / Douăsprezece iatacuri zidite din netedă piatră / Stau înșirate la fel, și-n ele dormeau ai lui Priam / Gineri alături de-a lor închinate cinstite neveste. / Iese naintea lui Hector blajina și darnica-i mamă, / Cînd se ducea ca să vadă pe fiica ei cea mai frumoasă, / Pe Laodice, de mînă-l luă și-ncepu să-l întrebe: / „Ce-ai venit, fiule, aici părăsind bătălia cea cruntă? / Tare ne-or fi pridibind cu armele-nprejmă la ziduri / Nesuferiții de-Ahei și inima-ncoace te mînă / Rugă din Zeuș să nalți la altarele din cetățue. / Stai însă tu să-ți aduc înainte vin dulce ca mierea / Paos întîi să închini părintelui Zeus și altor / Nemuritori și apoi să bei tu, că-ți va fi cu prinință; / Vinul, cînd omu-i trudit, grozav îi prieste de bine".

Structura poematică a operelor sadoveniene tipice confirmă cît de adecvat s-a mișcat prozatorul în fondul nostru etnic. Nu e dat oricui să extragă din materia fluidă a limbii, filoane de aur.

mențiuni critice

SOFIA ARCAN: Neștiutele noastre iubiri

Un roman, tipărit de Editura „Facla", al scriitoarei Sofia Arcan, al cărei ascuțit spirit de observație și a cărei angajare exprimată sincer și original, cu o fină calitate a interiorizării, am avut prilejul să le urmărim nu numai în reportaje cuprinzătoare ci și în fragmentele de proză publicate cu intermitentă — ne recomandă acum o autoare formată pe deplin, manifestîndu-se ambițios, într-o sinteză demnă de interes. Volumul apărut de curînd dă impresia unei opere de îndelungată gestație, impresionînd prin densitate și concentrare introspectivă. Fără episoade parazitare, fără digresiuni împovărătoare, romanul reprezintă, cum anticipam, o sinteză, și încă una destul de dificilă și de pretențioasă: tipologia psihologică de clasică provenienței (în ce privește structura romanescă) este urmărită fără a face din aceasta un scop în sine. În același timp, portretul sufletesc, întregit prin analiza mediului extern (mai ales în prima parte, în care e urmărită copilăria personajului ce polarizează întreaga narație), este îngemănat fără dificultăți cu „scriitura" de inspirație modernă. S-ar putea vorbi de o veritabilă cercetare aproape monografică a ambițioasei realizări de sine, care reprezintă în același timp o ambiție a eroinei de a-și păstra nealterată puritatea și demnitatea. Romanul poate fi văzut și ca o sedimentare autobiografică, în măsura în care orice insistență introspectivă pare a certifica elementul autobiografic. O decantare a experienței de viață este, în orice caz, punctul de plecare al oricărei literaturi — totul depinde de unghiul de refracție al vieții trăite. Or, Sofia Arcan, fără a înlătura crochiurile localizării acelor trăiri ale Martei — mezina unei familii de muncitori în Reșița interbelică — în timp și spațiu, accentuează stările personajului, sondînd mai ales reacții microscopice. De aici și înclinația, remarcată mai sus, către „scriitura" modernă. Deși desfășurat la persoana a III-a, filonul epic e vizibil izvorît din subiect și numai un efort de obiectivare împrumută tonul martorului. Amintirile devin prezențe, transcrise uneori poematic, ca o relatare nudă a gîndurilor și stărilor intime (a se vedea, mai ales, p. 240). Cartea are, de aceea, o structură monodică, bizuindu-se pe optica principalului personaj. O vocație a sordidului și un mod cam fatalist de derulare a faptelor devine explicabil, deși grevează uneori narația, parazitînd-o melodramatic. Cartea rămîne, totuși, un succes — de bună ținută fiind și finalul lipsit de ostentația soluționărilor directe, mai totdeauna facile.

N. BARBU

MELIUSZ JOZSEF: Arena

O problematică acută, de a cărei gravitate lectorul riscă să fie urmărit multă vreme, guvernează în toate paginile volumului Arena de Méliusz József (Ed. Eminescu, 1975 — versiune românească de Virgil Teodorescu, cu o tabletă de Geo Bogza și un studiu de Nicolae Balotă). Această poezie vine dintr-o luptă acerbă cu obsesiile fundamentale ale omului. De fapt ne aflăm în arena istoriei, a memoriei, a artei. Cartea oferă cititorului de limbă română, pentru întîia dată, o selecție masivă din opera lui Méliusz József, poet reprezentativ nu numai pentru o anume generație a scriitorilor de limbă maghiară din România.

Persistentă și corosivă, imaginea ultimului război este centrul și motivul care declanșează și polarizează întregul flux poetic, dinspre trecut și dinspre viitor. Nu are importanță timpul convențional în care au fost scrise „Elegia carului cu fîn", „Îngerul din cazan sau Elegia Hopla", „Tîrzie elegie pentru Aloe", „Elegia Isgadal" etc. Magnetismul universal care orientează semnificațiile în poesia lui Méliusz József vine din acest cataclism încă subsumat contemporaneității: „Tac și eu / poate înspăimîntat de tine veac al meu / dar nu-mi acopăr ochii nu-i feresc / văd chipu-ntunecat al îngerului / pe frunte-i văd cumplita rană sîngerîndă / ca urma cuțitului pe cerbicea taurului atîrnat în cîrlig / văd cum abia mai bate din aripi și abia își mai păstrează echilibrul / pe aripile-i albe s-a scurs un cheag de sînge..." Fie că versul urmărește „întoarcerea acasă în cerescul car cu fîn" sau drumul în exil al poetului Rafael Alberti, fie că viața și moartea lui József Attila hrănesc poesia — reversul acestor desene este identic, compunînd mereu aceeași obsesie care întunecă secolul: „Alianța morților va sfărîma negrele gratii ale interdicțiilor / și va pustii rampele de lansare atomice. / Alianța morților... sau a celor vii? / Oricum morții nu și-au pierdut dreptul la vot...".

Cît privește formula poetică adoptată de Méliusz József, pentru a o lumina cît mai bine aș încerca o corespondență în filosofie. Numai spre a reaminti existența acelei teoreme (preluată și dezvoltată de Leibniz), conform căreia partea — fragmentul reproduce întregul, și invers. În poesie această supoziție se verifică în opera unor autori care uzează la maximum de un mijloc oarecare, să zicem metafora. Demontînd poemul în strofe și strofele în versuri etc., fragmentele din urmă vor păstra încă subtila sugestie a poesiei. Pe de altă parte, există autori care pot exprima poesia numai prin întregul discursului lor. Dacă acceptăm dihotomia, în această ultimă categorie îl putem plasa pe Méliusz József, alături de Eugen Jebeleanu și alții. Și de ce nu, poate că ei sînt cu un pas mai aproape de universalitate, gîndindu-ne la modalitatea în care este astăzi receptată poesia.

Emil NICOLAE

LEONIDA SECREȚEANU: Marea aurărie

Același echilibru interior din **Cîntec pentru Prometeu** (1969) ni-l relevă pe Leonida Secrețeanu în aceste poeme noi ca pe un liric al ideii, dominat de cultul formelor precise și al exprimării clare, fără nebulozități căutate. În acest context, poetul construiește metafore ample, apte a surprinde mai mult prin viziune decît prin plasticitate sau sonoritate, însăși **Marea aurărie** constituindu-se ca o astfel de imagine-cheie. Fiind un vechi și iscusit meșter al sonetului, Leonida Secrețeanu refuză efuziunea lirică, preferînd meditația sobră, uneori cu tentă aforistică, realizată într-o maximă concentrare.

Polivalența imaginilor se combină fericit cu expresia directă, redusă adeseori la valoarea simbolului: „Ți-s mîinile de ceară memorie și zestre. / Privește-adînc în sine-ți prin Mîinile-Ferestre..." (**Distihuri**). Din gama de remarcabile sonete ale acestui volum, cele intitulate: **Există un timp, Lavoisier, Nedespărțită, Decebalus** și **Erai în somnul ager** pot fi considerate antologice. În acestea, ca și în altele, se probează din nou vocația lui Leonida Secrețeanu de a crea atmosferă, elementele sonore fiind contopite cu cele vizuale: „Rag bivolii negri pe belta-n răscoală, / harapnice crunte văzduhul ucid. / Curg grele torente din munții de smoală, / Lumina se-neacă în negrul lichid". (**Lavoisier**). Alteori, versul capătă inflexiuni melodice de sorginte folclorică: „O, unde e, unde, / cel stîlp de os teafăr / cu sînge neveșted și cai fără splină / din cap pînă-n creștet?" (**Gigantica statuă**).

Haralambie ȚUGUI

Gîndirea sociologică a lui Lucreţiu Pătrăşcanu

Sociologia românească dintre cele două războaie mondiale a înfăptuit prin studiile lui Lucreţiu Pătrăscanu un evident progres în direcţia interpretării ştiinţifice, în lumina materialismului istoric, a realităţilor social-economice de la noi. Membru al Partidului Comunist Român încă de la constituire, în 1921, cercetător marxist, fin şi perspicace, el continua, ridicînd pe un plan superior, preocupările de sociologie politică inaugurate de Gherea către sfîrşitul secolului trecut.

Lucrările pe care Lucreţiu Pătrăşcanu le-a scris şi publicat reflectă problematica majoră a naţiunii noastre din prima jumătate a secolului al XX-lea, aducînd pe primul plan, cu un sentiment de simpatie şi grijă pentru interesele maselor populare, întreaga frămîntare a timpului său. El a căutat să dea răspuns chestiunilor fundamentale cu care era confruntată România din punct de vedere economic, social-politic sau a raporturilor cu celelalte state şi popoare.

Gînditorul s-a format într-o perioadă de profunde transformări politice şi sociale, cînd poporul român şi-a desăvîrşit unitatea politică, făurindu-şi statul său unitar, în condiţiile creşterii avîntului revoluţionar al maselor sub conducerea Partidului Comunist Român, dar şi în vremea intensificării exploatării exercitate de clasele dominante în timpul regimului burghezo-moşieresc. A participat activ la lupta împotriva forţelor negre ale reacţiunii, fascismului şi războiului, contribuind la grăbirea momentului adevăratei eliberări naţionale şi sociale a poporului român şi la edificarea socialismului pe pămîntul patriei noastre.

Ideile politice cu privire la progresul social, îmbunătăţirea situaţiei materiale şi culturale a maselor muncitoare, asigurarea drepturilor şi libertăţilor democratice ale acestora, apărarea independenţei şi suveranităţii naţionale, lupta împotriva fascismului se interferează organic, în întreaga sa operă teoretică şi în ansamblul acţiunii desfăşurată pe tărîmul vieţii politice, la catedra universitară, în conferinţe publice ori în cercurile cu care a colaborat îndeaproape. În lucrările ce au văzut lumina tiparului, în prelegerile universitare, cît şi cu ocazia diferitelor expuneri la întruniri, abordează cu curaj problemele vieţii noastre naţionale, analizîndu-le în adîncime şi preconizînd soluţii prin prisma intereselor clasei muncitoare şi a celorlalţi oameni ai muncii.

Scrierile lui Lucreţiu Pătrăşcanu însumează mii de pagini şi ocupă un loc deosebit în istoriografia şi sociologia marxist-leninistă din ţara noastră. Sub egida Institutului de Studii Istorice şi Social Politice de pe lîngă C.C. al P.C.R., în anul 1969, a început editarea operei sale ştiinţifice şi publicistice. Lucrarea **Un veac de frămîntări sociale,** scrisă în cea mai mare parte din anul 1933 pînă în 1939, cînd elaborarea a fost întreruptă din cauza internării autorului în lagărul de la Miercurea-Ciuc şi apoi terminată în 1942, relevă trăsăturile caracteristice ale proceselor social-economice şi politice din societatea românească a secolului al XIX-lea şi din primii ani ai secolului al XX-lea.

„Viitorul nu poate să constituie un salt în necunoscut — scria Pătrăşcanu — ci se desprinde şi se încheagă în acelaşi timp, din elementele şi materialele pe care le oferă tocmai trecutul". Astfel, legînd trecutul cu prezentul, reactualizînd lupte şi fapte din trecutul apropiat al poporului român, pot fi trase multe învăţăminte pentru activitatea viitoare. Autorul considera că înţelegerea şi explicarea fenomenelor sociale care s-au desfăşurat în principate, în secolul trecut, impune scoaterea la lumină a forţelor interne — economice şi sociale — care, ele, înainte de toate, au determinat drumul urmat de poporul român în ultimul secol. Numai îmbrăţişînd un asemenea punct de vedere este posibilă deslușirea adevăratelor cauze ale mişcărilor sociale şi revoluţionare din tot acest timp. Proletariatul şi ţărănimea au preluat astfel moştenirea anului 1848, o moştenire grea, cu sarcini şi mai grele. „Dar greutăţile, ca şi piedicile, sînt făcute spre a fi învinse — remarca, cu un robust optimism revoluţionar, cercetătorul. În viaţa popoarelor, se întîmplă mai mult chiar decît în efemera existenţă a individului. Ne putem deci îndrepta privirile spre viitor cu deplină încredere".

Rezultat al observaţiei atente şi studierii nemijlocite a vieţii social-politice româneşti, în cadrul căreia şi-a desfăşurat activitatea, lucrările **Sub trei dictaturi, Probleme de bază ale României, Curente şi tendinţe în filozofia românească,** precum şi prelegerile universitare sau diversele articole supun unei analize ştiinţifice întreaga evoluţie politică, socială şi spirituală a României din epoca modernă şi contemporană. Oprindu-se, în special, asupra evenimentelor hotărîtoare din viaţa poporului român, Lucreţiu Pătrăşcanu a surprins aspectele de bază ale schimbărilor survenite în structura economică şi socială a ţării, ale relaţiilor internaţionale, care au generat criza politică a vîrfurilor claselor dominante din România şi a formelor de guvernare adoptate. Studiul **Sub trei dictaturi** a fost elaborat în anul 1941 la domiciliul forţat stabilit de autorităţile antonesciene la Poiana Ţapului.

Lucrările de sociologie a politicii pe care le-a publicat, bogate în informaţii, prezintă, în cadrul unei analize materialist-istorice, la nivelul de cunoaştere al epocii în care au fost concepute, un punct de vedere înaintat, orientat de ideologia marxist-leninistă, o parte din acestea fiind publicate şi la Paris, în limba franceză, de către Editura „L'Horizon International".

În lumina ştiinţei şi a poziţiei sale politice de militant comunist, Lucreţiu Pătrăşcanu demască rasismul, misticismul, iraţionalismul provocate de curentele de gîndire de dreapta, teoria statului totalitar de tip fascist.

Evenimentele la care se referă opera teoretică a lui Lucreţiu Pătrăşcanu s-au petrecut într-o perioadă acum revolută. Resorturile care i-au făcut pe oamenii de atunci să acţioneze constituie însă o problemă care merită să fie cercetată cu toată atenţia, „fiind incorporate zbuciumatei istorii a poporului român". Sociologul şi omul politic, L. Pătrăşcanu, intră în zona gîndirii social-politice româneşti animat de înalte credinţe socialiste şi idei umaniste. Este elocventă, în această privinţă, aprecierea secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarăşul Nicolae Ceauşescu care arăta: „Partidul nostru, poporul român se pot mîndri cu oameni ca Pătrăşcanu. Noi dorim [...] ca în rîndul intelectualităţii de astăzi să avem cît mai mulţi oameni ca Pătrăşcanu, luptători hotărîţi pentru cauza socialismului şi comunismului, a umanismului socialist!".

Soluţiile preconizate de el se înscriu pe linia progresului social. Ele au reprezentat, în epocă şi acum, în zilele noastre, un punct de vedere menit să slujească forţelor înaintate ale societăţii. Ideile exprimate cu privire la momentele cele mai importante din istoria modernă şi contemporană a României sau referitoare la raportul dintre stat, drept, morală, politică, naţiune, autoritate ştiinţifică, cultură etc., sînt de o mare valoare în confruntările şi dezbaterile teoretice de înaltă ţinută. Acest lucru se înscrie ca un merit în activitatea sa teoretică şi politică.

Ioan CĂPREANU

Concerte

Stagiunea camerală s-a bucurat de o inaugurare de pregnant relief prin seara de cvartete (Beethoven — op. 95 în fa minor, Şostakovici — op. 49 în Do major şi Brahms — op. 51 în do minor), susţinută de cvartetul de stat al R.S.S. Lituaniene, colectiv emerit, laureat al concursurilor internaţionale de la Budapesta şi Liège. Muzicienii lituanieni şi-au onorat admirabil prestigioasa carte de vizită prin care s-au anunţat. Ni s-a oferit astfel ocazia de a asculta un ansamblu cameral organic închegat, într-o bine sedimentată unicitate a concepţiei interpretative şi a calităţii timbrale. În execuţia celor trei cvartete a dominat un bun simţ matur, undele sonore radiind căldură şi simţire adîncă fără umbra vreunei exagerări ostentative. Muzica s-a edificat dinăuntrul ei, abordată fiind la un grad ridicat de incandescenţă, într-o manieră specific slavă. Finisajul tehnic împins pînă la ultimele consecinţe, a fost efectuat, evident, în sensul unei degajări plenare a frumosului, favorizînd din partea ascultătorului o stare de disponibilitate receptivă relaxată, de confort psihic, de bucurie, prin accesul intim la acest frumos.

★

Foarte reuşit a fost şi recitalul de sonate (sonata de Schumann, Grieg — Sonata III-a, Beethoven — Sonata Kreutzer) al violonistului Daniel Podlovschi realizat în colaborare cu pianista Victoria Ştefănescu. S-ar putea vorbi, raportînd acest recital la drumul evolutiv al lui Daniel Podlovschi, despre un adevărat salt calitativ atît cu privire la sunet, care a cîştigat mult în consistenţă şi expresivitate, cît şi la modalitatea de valorificare în planul conţinutului a unui bagaj tehnic dintotdeauna remarcabil. Programul a fost minuţios pus la punct, execuţia plină de elan, strălucitoare, antrenantă, fraparea logică, bine susţinută, convingătoare. Fireşte nu trebuie trecut cu vederea aportul substanţial al acompaniatoarei, parteneră de nădejde, muziciană rafinată, al cărui nume într-un program este de multă vreme garanţie pentru o ţinută profesională ridicată.

★

Ion Baciu a dirijat consecutiv două concerte simfonice (cu „dublurile" lor educative), fapt care i-a prilejuit două deosebite reuşite. Mă refer în primul rînd la felul în care a fost realizată Simfonia a II-a de Brahms. De la primele măsuri s-a simţit o relaxare aparte, de bun augur, între dirijor şi orchestră care, la orice nivel de execuţie, anunţă evenimentul deosebit şi, într-adevăr, **a fost** un eveniment: s-a cîntat efectiv foarte frumos şi Ion Baciu a fost impresionant prin simplitatea cu care a pus în mişcare masivul angrenaj orchestral realizînd o interpretare inspirată, de mare poezie.

Concertul l-a avut ca solist pe violonistul cubanez Evelio Tieles Ferrer, un instrumentist sensibil, dispunînd de o tehnică îngrijită şi de un sunet curat şi cald. Pentru Simfonia spaniolă de Lalo s-ar fi cerut însă mai mult suflu.

O neaşteptată schimbare în program a prilejuit audierea, într-o interpretare aerată, a unei bijuterii a muzicii româneşti: „Trei piese pentru coarde pe teme bihorene" de C. Silvestri. Următorul concert simfonic a repus în drepturi numele compozitorului Th. Drăgulescu cu „Reportajele" sale („Ogoare noaptea" şi „Peisaj industrial") două destul de reuşite schiţe simfonice.

Solist al concertului a fost Valentin Gheorghiu, maestrul de necontestat al pianiştilor româneşti. Cu tehnica sa înaripată, cu sunetul său caracteristic, strălucitor şi totuşi parcă dematerializat, spiritualizat, cu delicateţea frazării în paginile lente, Valentin Gheorghiu ne-a dat o interpretare înnoită (chiar la nivelul său) şi înnobilată a cunoscutului concert de F. Mendelsohn-Bartholdy.

Ion Baciu, care l-a secondat cu aplomb pe solist, şi-a avut şi propria sa realizare în „Simfonia a III-a, cu orgă" de Saint-Saëns. Lucrarea a mai fost cîntată şi bine. Totuşi, faţă de execuţia anterioară, a cîştigat ca unitate concepţională şi ca sonoritate, orga (Steluţa Diamant-Dumea) s-a integrat parcă mai bine şi mai eficient în ansamblu.

Liliana GHERMAN

Unitatea „socialului" şi „naţionalului" în istoria României

(urmare din pag. 1)

naţională. Criticînd schematismul şi concepţia mecanicistă, fatalistă într-o anumită măsură, despre istorie a lui Şt. Zeletin, Pătrăşcanu ia poziţie în acelaşi timp împotriva teoriei caracterului **aparte** al dezvoltării României enunţată de autorul **Neoiobăgiei,** Dobrogeanu-Gherea, după care societatea românească ar constitui un „unicum economic social şi politic". Unor asemenea unilateralizări, Pătrăşcanu le opune ideea unităţii dialectice a generalului şi particularului, a universalului şi naţionalului în înţelegerea trecutului nostru istoric. Acest trecut nu se găseşte nici în „legea" lui Dobrogeanu-Gherea, nici în tiparul pe care ni-l oferă Zeletin, arăta istoricul marxist român Lucreţiu Pătrăşcanu. Dacă dezvoltarea poporului nostru a înregistrat încă din momentul înfiinţării celor dintîi formaţiuni politice şi pînă în epoca modernă o serie de împrejurări necunoscute altor popoare, care îi imprimă o sumă de elemente specifice, totuşi, în linii mari ,ea a urmat o cale care nu constituie nici un fel de excepţie, nici în secolele trecute, nici în secolul al XIX-lea. Deşi evoluţia economică şi socială a României moderne prezintă o serie întreagă de particularităţi, ea se înscrie, după opinia lui Lucreţiu Pătrăşcanu, în cadrele generale ale dezvoltării capitalismului european. Aşa cum se arată în Programul partidului adoptat de Congresul al XI-lea, împletirea dintre lupta pentru libertate socială cu cea de eliberare naţională, împotriva dublei exploatări şi asupriri — de clasă şi naţionale, — formează o caracteristică esenţială a istoriei poporului nostru. Cele două momente, observă istoricul marxist, s-au îmbinat strîns, astfel încît „naţionalul se suprapune socialului şi invers" în desfăşurarea istoriei poporului nostru. Aceasta este o caracteristică mai generală, după opinia lui Pătrăşoanu, a istoriei popoarelor care s-au aflat sub stăpînire străină; în asemenea împrejurări, „lupta de emancipare politică a burgheziei a fost strîns legată de o mişcare de redeşteptare naţională". În ţările din cuprinsul monarhiei austro-ungare sau în unele ţări balcanice lucrurile sînt similare cu cele semnalate în principate, burghezia în împrejurări asemănătoare trebuind să lupte „nu numai pe tărîm economic şi social, ci şi pe tărîm naţional. De aceea lupta ei revoluţionară a luat un caracter naţional".

În anumite perioade istorice, sarcinile naţionale au trecut în prim planul obiectivelor urmărite, fără a anihila total pe cele sociale şi de clasă. Astfel s-au petrecut lucrurile atît în cadrul revoluţiei lui Tudor Vladimirescu cît şi a celei de la 1848, care la început au avut un evident caracter social, dar dimensiunea naţională s-a manifestat într-o formă mai mult sau mai puţin evidentă încă de la începutul lor, fenomene istorice pe care Lucreţiu Pătrăşcanu le caracterizează ca mişcări „naţional-revoluţionare". Ceea ce evidenţiază Pătrăşcanu în aceste procese revoluţionare este caracterul complementar al celor două dimensiuni — socială şi naţională, „în sensul că sentimentul de ură generală a populaţiei împotriva unei stăpîniri străine — prin definiţie asupritoare şi, economicește, jăcmaşă — se combina uşor, printr-o firească afinitate, cu revendicările revoluţionare". Iar acest element naţional în Revoluţia lui Tudor, ca şi în procesul revoluţionar paşoptist, a fost îndreptat împotriva jugului turcesc, în direcţia emancipării faţă de suzeranitatea Porţii otomane. De asemenea, în legătură cu aşa-zisul caracter anti-grecesc al revoluţiei pandurilor, Pătrăşcanu clarifică denaturările istoriografiei burgheze care vorbea despre caracterul pretins naţionalist al acestei mişcări revoluţionare, arătînd că în mintea ţăranului iobag român pe prim plan apărea exploatatorul, indiferent de naţionalitate; grecul îi era duşman „numai pentru că îmbrăca haina boierului, a slugii domneşti sau boiereşti, a dregătorului jăcmaş şi împilator. Dar atunci trăgea în cumpănă nu faptul de a fi grec, ci de a fi boier, slugă a curţii sau slujbaş al stăpînirii. **Deci nu un element naţional, ci unul pur social",** caracteriza acel moment istoric, subliniază Lucreţiu Pătrăşcanu. Acelaşi lucru se poate spune şi despre caracterul antiturcesc sau anti-habsburgic al mişcărilor din Ardeal.

Cercetînd originile plămădirii conştiinţei naţionale la români, Pătrăşcanu leagă formarea „ideii naţionale" de apariţia şi dezvoltarea burgheziei, de lupta acesteia împotriva regimului feudal, idee în genere justă. Clasă revoluţionară la început, burghezia acţiona în numele „patriei" şi a „naţiunii", reprezentînd interesele de progres ale comunităţii naţionale în ansamblu. De aceea, cum arată Pătrăşcanu, lupta acesteia a luat un caracter naţional. Acesta s-a exprimat printr-un proces de renaştere culturală, de formare a culturii naţionale.

Abordînd în acest mod problemele formării conştiinţei naţionale, Pătrăşcanu neglijează însă unele premize anterioare epocii capitaliste, cum ar fi conştiinţa comunităţii de limbă şi origine, a comunităţii de neam, elemente pe care s-au sedimentat în decursul timpului componentele spirituale şi de factură psihică ale conştiinţei naţionale. Din acest punct de vedere, nu datorită unei „frazeologii patriotarde" a devenit Mihai Viteazul simbolul unirii ţărilor române într-un singur stat, ci tocmai pentru că voievodul muntean a realizat, fie şi pentru puţin timp, năzuinţa profundă a întregului popor român, iar actul său, rămas viu în memoria generaţiilor ce i-au urmat, a contribuit la trezirea conştiinţei de sine a naţiunii noastre. Naţiunea română şi conştiinţa naţională erau o realitate obiectivă şi culturală cu mult înaintea realizării în fapt a unirii la 1859.

Este adevărat că există deosebiri în modul cum diferite clase concep interesele naţionale, clasele exploatatoare, respectiv burghezia avînd tendinţa de a supralicita dimensiunea naţională pentru a escamota conflictele de clasă, pe cînd clasele exploatate au pus şi pun accentul pe momentul social în înţelegerea luptei pentru unitate şi libertate naţională. În acest sens, Lucreţiu Pătrăşcanu aducea în atenţie publică, într-o conferinţă ţinută în ianuarie 1945, figura deputatului clăcaş în Divanul Ad-hoc al Moldovei, Ion Ababei, care, ca şi Moş Ion Roată, susţinător al unirii, lega realizarea acesteia de descătuşarea ţăranilor de iobăgie, prezentînd în Adunarea obştească „Propunerea deputaţilor săteni", sub forma unei jalbe. Ideea unităţii dintre factorii sociali, de clasă şi cei naţionali în studierea istoriei moderne a României reprezintă astfel una dintre ideile valoroase ale concepţiei lui Pătrăşcanu. Valorificarea aportului său la studierea de pe poziţii marxiste a istoriei României, inclusiv pe plan metodologic, constituie o datorie şi un omagiu pe care prezentul îl aduce unuia din cei mai remarcabili gînditori marxişti ai ţării noastre.

Felicia BRÂNDAŞ-GAVRILEAN: „Personaje drapate"

Utilitatea artei

Artistul e un visător, se spune adesea, și asupra acestei sumare caracterizări se pare că toată lumea e de acord. Divergențele apar însă din momentul în care e pus în discuție înțelesul însuși al acestei modalități de visare, proprie conștiinței artistice. Se definește ea printr-un incoercibil elan de evadare și sublimare în numele căruia realitatea din afară e considerată doar ca un prozaic obstacol, iar spiritul își apare lui însuși ca o abstracție vaporoasă, inconsistentă, de-substanțializată? Nu ar trebui să vedem în mecanismele acestei visări creatoare decît un fel de opium prin care totul devine „fum, umbră, iluzie", și „satisfacția de a exista se confundă cu aceea de a nu exista"?

În celebrul său **Jurnal intim** care ne oferă spectacolul unui dramatic efort de auto-analiză, Amiel vorbește la un moment dat despre „posibilitatea de a exista într-o formă pură"; e fericirea anahoreților care nu luptă, nu voiesc nimic, care adoră și nu cunosc decît satisfacțiile ce rezultă din desprinderea de realitate. Esteții, apologeții „artei pentru artă", nu au gîndit altfel. Din acest punct de vedere arta nu reprezintă altceva decît produsul unei activități „dezinteresate", desprinsă de realitate, de orice finalitate practică; artistul, o ființă aparte care s-ar desfăta doar la spectacolul vieții asemenea unei libelule ce zboară deasupra unui lac, sau balansîndu-se pe corola unei flori ce se oglindește în apă...

Constatarea acestei „inutilități" a părut să justifice reproșul binecunoscut: există oare vreun exemplu mai amoral sau chiar imoral decît acești „hoinari" ai imaginației, artiștii, care-și petrec viața ocupîndu-se cu lucruri ce nu servesc la nimic? Poate filosofii, s-a răspuns uneori, identificați la rîndul lor și aceștia cu niște visători ce se hrănesc cu iluzii; spirite detașate de realitate, minate de o incurabilă infatuare și pedanterie, ce nu pot decît să strice buna dispoziție a celor ce trăiesc cu picioarele pe pămînt. Cutezanța lor ar depăși orice limită, căci, mai mult decît artiștii, filosofii au pretenția să-i facă a crede pe cei care nu obișnuiesc să viseze, că s-ar complace într-un vis stupid...

E adevărat, inutilitatea și-a putut demonstra adeseori prezența, uneori chiar într-o manieră agresivă, în ambele domenii, în artă ca și în filosofie; dar atunci cînd nu e decît o expresie a mediocrității oportuniste și ambițioase, ea nu are nimic comun cu trăsăturile și rosturile ce definesc realismul și eficiența valorilor autentice ale spiritului uman. Acestei eficiențe i s-a dat totuși uneori o interpretare negativă. Se știe, Platon care a trăit în perioada de splendoare a artei și culturii grecești, i-a expulzat pe poeți din cetatea sa ideală; jansenistul Nicole, contemporan cu Corneille, Racine, Molière, glorii reprezentative ale clasicismului din veacul al XVII-lea, nu vedea în arta lor decît o activitate păgubitoare spiritului public, în conflict cu principiile morale, „o școală și un exercițiu al viciului", iar în autorii dramatici niște „otrăvitori de suflete". La rîndul său, în răspunsul celebru pe care l-a dat Academiei din Dijon, Rousseau formula un aspru rechizitoriu la adresa tuturor artelor, considerîndu-le drept factori de corupere a moravurilor. Și dacă această severitate s-a putut manifesta la adresa unor opere superioare, cu cît n-ar fi putut apare ea mai îndreptățită atunci cînd e vorba de opere al căror interes constă doar în utilizarea unor artificii tehnice menite a crea iluzia unui sentiment sau a unui act de gîndire! Produsele artistice de această categorie nu au însă nimic din substanța artei autentice, nimic comun cu formele fecunde ale creației artistice. Ele aparțin pseudo-artei, refugiu ideal al unor spirite atinse de o incurabilă sterilitate, dar care pot exercita o acțiune nefastă asupra admiratorilor naivi, încurajați să vadă în incoerența ideilor sau imaginilor mărturia unor calități superioare, inaccesibile muritorilor de rînd.

Este îndreptățită, fără îndoială, dintr-un punct de vedere, opinia după care în elaborarea operei de artă spiritul ar adopta o atitudine mai relaxată, mai degajată, în comparație cu aceea a cercetătorului științific. Dar oricît de accentuată ar fi această „relaxare", oricît de mult conștiința artistului — ca în cazul poeților suprarealiști — ar putea favoriza impresia de pasivitate, ca și cum relațiile dintre imagini s-ar înfiripa prin jocul arbitrar al unui automatism spontan, intervine, și e întotdeauna necesar să intervină ochiul critic al intelectului lucid. Sub alura „vagabondă" a asociațiilor se desfășoară de fapt un efort organizator, de concentrare activă, capabil să extragă și să pună în valoare bogățiile latente ale automatismului, pentru a transforma „vagabondajul" într-o activitate disciplinată, orientată spre un anumit scop. Visul care-l frămîntă pe artist nu-și poate afla o întruchipare desăvîrșită decît printr-un efort de maximă încordare a spiritului. Fiecare gînd din care se alimentează reprezintă o formidabilă acțiune; o metaforă inedită, revelarea unor zone ale existenței nefrecventate încă, prospețimea vibrației în fața unor lucruri ce par uzate ochiului comun, sînt tot atîtea bătălii cîștigate...

Numai în aceste condiții arta se poate legitima ca atare, frumosul definindu-se nu la antipodul utilului, ci ca o formă particulară, superioară, de utilitate, grație virtualităților lui dinamice, expresive și educative Se spune de obicei că un lucru e util dacă el satisface nevoile noastre materiale: de hrană, adăpost, îmbrăcăminte, etc. admițîndu-se totodată, fie cu intenția de a o preamări, fie cu aceea de a sublinia o inferioritate structurală, că arta ar fi un domeniu al inutilului. Nu trebuie pierdut însă din vedere, în judecata ce se face cu privire la această formă de activitate a spiritului, că viața noastră morală și intelectuală își are propriile ei exigențe; și dacă ne ridicăm pe treapta supremă în ierarhia viețuitoarelor, aceasta se datorește tocmai prezenței celei de a doua categorii de nevoi. Noțiunea de util trebuie extinsă în acest caz asupra a tot ceea ce poate fi pentru om o sursă de fericire, de satisfacție spirituală, și vom putea constata cît de mult ne înșelăm uneori în aprecierea distincției dintre util și inutil. S-ar putea vorbi, pe bună dreptate, despre un utilitarism latent ce se ascunde sub inutilitatea doar aparentă a operei de artă și ceea ce astăzi există doar într-o stare virtuală își va dezvălui mai curînd sau mai tîrziu virtuțile creatoare. Este drumul de la concepție la realitate, de la vis la acțiune, itinerariul parcurs pretutindeni de spiritul creator. La început a fost visarea; și acești visători, adesea ignorați sau denigrați de contemporani, oameni de geniu sau de talent, reușesc în cele din urmă să impună recunoașterea capacității creatoare a operei lor. Acțiunea care se vede nu e decît ultima verigă într-un proces complicat și îndelungat, dar în punctul de plecare stă întotdeauna capacitatea omului de a visa, echivalentă în formele ei creatoare cu năzuința la ideal. Nu greșim dacă vom considera frumosul ca o formă superioară a binelui. Adeseori binele, așa cum e înfățișat de moraliști, nu e decît un ansamblu de formule abstracte, a căror semnificație nu e accesibilă decît unui număr relativ restrîns de inteligențe, fără a reuși să antreneze izvoarele vii ale emoției și voinței. Binele căruia arta i-a conferit prestigiul frumuseții, devine, dimpotrivă, viu, accesibil, atrăgător. Astfel, în vreme ce teoria morală se străduie să dea o definiție cît mai riguroasă a eroismului, pentru a o impune ca o datorie, arta ne înfățișează eroul însuși în esența lui eternă și concretă, în formele cele mai impresionante.

Prin intermediul simțurilor, frumosul pătrunde în conștiința noastră ca o lecție de virtute, o lecție lipsită de ariditate, fermecătoare și convingătoare în același timp, asemenea unor picături de rouă care, reflectînd culorile curcubeului, împrospătează și hrănesc o floare...

Omenirea se realizează prin oameni politici, gînditori, savanți, dar și prin artiștii și poeții care, prin sensibilitatea lor, o fac să vibreze în fața a ceea ce exprimă măreția spiritului uman și să întrevadă piscurile înalte spre care ea să-și îndrepte mersul. În aceasta constă mesajul, utilitatea artei autentice. Rostul ei nu este altul decît acela al vieții însăși: acela de a-l înălța pe om, oferindu-i perspectiva unei vieți superioare, mai profundă, mai umană, mai frumoasă, ajutîndu-l să o înțeleagă și să o trăiască...

Ernest STERE

Expediție în Dacia pontică *)

După ce Vitoria Lipan își duce pînă la capăt răzbunarea atît de bine regizată și după ce îndeplinește cu dragoste și cu durere cele lumești pentru omul ei care a trecut în „țara de dincolo de negură", muntele își reia și el cursul existenței, dovedind morții că viața e de nebiruit. Mihail Sadoveanu lasă deschisă lumea alpină, iar cu o capodoperă (penultima, cronologic vorbind, ca **Ostrovul lupilor** (1941), continuă **Baltagul** și **Hanu Ancuței**. Povestitorul urmărește în altă geografie existența păstorilor. Dobrogea este văzută și analizată ca o țară a „vechimii". Scriitorul caută la Histria și în alte părți ale Pontului Euxin „acea taină în care stă încuiat trecutul". „Romanul" este un sondaj în vechea Dacie pontică, o prelungire a **Crengii de aur** într-un spațiu în care civilizația arhaică trăiește din mit, din arheologic, dintr-o cultură a semnelor funerare. „Romanul" definește o colectivitate umană care a migrat de la munte, care a cunoscut invaziile, un proces de asimilare, de metamorfoză psihologică și lingvistică și care n-a intrat în anonimat, cu toate „vremurile de bejenie" care au încercat-o. „Romanul" își menține valoarea prin reîntoarcerea scriitorului la o temă dragă și mereu actuală pentru el și pentru noi: cum mai arată și cum se mai păstrează memoria istoriei și conștiința ei într-o Dacie pe care au străbătut-o geții și sciții și unde plînsul lui Ovidiu crește și se aude în fiecare val. **Ostrovul lupilor** nu e în totalitate povestea vestitului bandit Ali, ci a păstorilor de demult care s-au așezat cu turmele în aceste locuri sarmatice. Mihail Sadoveanu povestește și comentează istoria, participă cu toată ființa lui la existența ei dramatică, creind-o într-o narațiune unde un timp primordial crește și se prelungește în prezent. El urmărește în timp nivelele arheologice ale civilizației, procesul de selecție, de rezistență a populației de la Dunăre: „Natura amestecă aici și lasă să se formeze tipul care-i convine, care se poate armoniza cu cerul, apele și pămîntul, în vederea, poate, a scopului misterios divin. Restul piere prin nepotrivire, ca o sămînță sterilă". Mihail Sadoveanu ne învață cum trebuie redescoperit adevărul istoriei și mai cu seamă cum să-l prelungim din mit în realitatea vieții, ca să-i preluăm și să-i însușim filosofia. Ca și **Creanga de aur, Ostrovul lupilor** este o lecție vie, actuală a istoriei, rememorată și retranscrisă într-un registru liric. Tehnica folosită de scriitor este adecvată repovestirii istoriei: o micronarațiune cu caracter de **studiu** care ne informează, ne furnizează știri, noutăți, ne spune cum a fost, ce s-a petrecut în timp și în spațiu cu populația de la Dunăre, ce i s-a întîmplat, ce a devenit, ce i-a urmat, cine e cea de astăzi. Micronarațiunea este un mic tratat sociologic, etnografic, folcloric, psihologic, etnic etc. Există apoi o micronarațiune care ne relatează despre pătimirea lui Mehmet, introdusă de scriitor cu scopul de a trezi curiozitatea, de a produce în spațiul poveștii, senzaționalul, neprevăzutul, aventura pură. A treia micronarațiune este a poveștilor, a vînătorii de dropii, iar a patra și cea mai substanțială e a prezentării în timp a vieții ciobanilor care au migrat spre țărmul pontic. Toate narațiunile au cîte un **povestitor**: prima e a Povestitorului care face cunoștință cu Dobrogia vechimii, cu viața ei; celelalte narațiuni sînt create, ca și la Hanu Ancuței după un anumit protocol de baciul Dănilă, de Panaite, de Neagu, de Gulfi, de Nastratin (care reprezintă lumea Bizanțului, lumea celor „o mie și una de nopți"). Fiecare povestitor are limbajul său; fiecare poveste are timpul ei de desfășurare, concluzia ei morală. Vorbirea munteanului din zona carpatină se caracterizează prin discreție, căci sfătoșenia este exclusă. Ea reflectă climatul și locul de existență: „Oamenii din locurile înalte păstrează o discreție remarcabilă în raporturile lor verbale; fraza lor e înflorită altfel, în armonia cu linia munților, cu limpezimea apei și a cerului". Toți povestitorii fac în cursul povestirii întreruperi, suspendează timpul acțiunii, ca surprizele să aibă efectul scontat, ca să țină încordată atenția noastră sau să reflecteze la cele petrecute sau să aducă în prezent fabula. **Ostrovul lupilor** repetă pînă la un anumit nivel de comunicare multe din poveștile de la han, cu toate că mirajul lui e aproape dispărut. Viața păstorilor din Deltă nu e aceeași cu acelora din munte. Clima i-a schimbat; i-a făcut mai aprigi, mai negurоși.

Povestea lui Nastratin are frumusețea rostirii din „o mie și una de nopți". Năpasta care cade asupra lui îl nefericește pentru toată viața. Comentariile Povestitorului dau acestei narațiuni un puternic accent confesiv, deloc moralizator.

Evenimentele istorice prezentate au limbajul unei cronici moderne cu caracter de relatare științifică. Ele comunică idei, o filosofie și o lecție de urmat pentru cei ce vin. Limbajul poveștii lui Deli-Ali e al senzaționalului, al neliniștii, dar răstit, condiționat de o viață în primejdie. Vînătoarea, peisajul, poveștile, îmbrățișează un limbaj al poeziei. Micronarațiunile folosesc un limbaj care definește evenimentele, relațiile dintre personaje, raporturile sociale.

Mihail Sadoveanu reface, cu experiența arheologului și a poetului neîntrecut, o durată a istoriei noastre naționale, avînd ca pretext senzaționala poveste a lui Ali. Ținutul de la Dunăre este, față de cel de la munte, un loc al migrațiilor, căci „C schimbat aici din vea vorbește de un timp a proiectat pe un ecran a etnică și etică cunoaște asimilare. Spațiul da re confirmă cu strălu tră existență. Muntel re parte un reper cimii istoriei, al pre știune de sine stătăto mai deschis lumii și c Occidentului, și-a păstr ațiile preistorice formin bilitate meridională, o ractere specifice. Munt patină este în relație din Pontul Euxin. Ei mîna în spiritul conti Munții simbolizează c tăți care întemeiază, c apărat ca să existe. M fluxul și refluxul de p noscut aceste locuri pî „În aceste pături sup aprins focuri de popas care aduceau oamenilo grîu. Au așezat apoi s

Dacă muntenii, per trăgeau în munți, ca de nepătruns, lumea d totdeauna sub cerul n semenea loc de trecer împărăției, caravan-se maroc de robi, tarab putea să aibă decît i tristeții. Nimeni nu mini; ziua de mîni e ții. Sărmana țărînă a mani, împăcați și înfr asupra ei bat vînturi și crivățuri sălbatice e de obicei încețoșat văzduhului adesebri r ar da ocol singurătăț te aici de fiecare dat de catastrofe. Dobro miraj. Păstorii din le de sinziiene, din boară în șesuri, la torală. Transhumanța s-a întrerupt niciodat dul vechi al Mării, la poartă oile, și pe țar cimitirele trecutului" nește cu o Dacie ac o civilizație apusean tuiește procesul de c fost niciodată hotar rile de limbă și datu întărit prin viața acc care".

Călătoria și vînato nu la Ostrovul lupil a fixa și de a defir „rătăcit" în cîmpie, care s-au produs în geto-dacic, de a surp la munte în fața une torul ne vorbește de iește, despre un timp descoperă vechimea Caravana îl poartă p spațiul și timpul un doar memoric.

*) Fragment din Sadoveanu, în curs d nerva.

ANA MÂȘLEA

Omagiu în toamnă

Laud toamna-mbelșugată și-al pămîntului cald rod,
în cununa țării mele — anotimp al bucuriei.
Și cîmpiile cu steme înflorite-n sărbătoare,
arborii-nălțînd la stele tricolorul strămoșesc,
plaiurile de baladă primenite cu izvoare.

Și în cîntecul acesta spus acuma mai fierbinte
armoniile solare pentru tine le adun,
Drum de aur spre victorii, călăuza mea — partid,
toate zările din suflet către tine, mai bogate
le aprind și-n nemurire, nestemate le deschid.

Ai urcat atîtea trepte, tot mai sus, înspre victorii,
pentru-a țării propășire, pentru-al neamului avînt.
Împlinirile de astăzi în iubirile de mîine
se continuă istoric în cel mai frumos cuvînt.

Numele durat în vreme în tărie de granit
cu iubirea mea de țară pretutindeni îl cinstesc.
Din știința clară, dreaptă îmi iau graiul și cuvîntul
neamului viteaz eroic totdeauna să-i adun
dorurile împlinite pe acest pămînt străbun.

Gutuia

Palidă gutuia își răsfrînge
soarele-nlăuntru, blînd, tăcut.
Vîntul flutură-n obraz aripa
pregătind al cerului sărut.

Se destramă în delicii toamna.
Palidă gutuia-și mistuie-n cămări
primele dureri, în ram ivite
ca ofrande-n marile serbări.

Ce iubire calmă e-n aroma
dulce-acră-a mîndrelor gutui!
Numai dorul duce astfel dorul
sufletelor noastre nimănui.

Ce tăcere-i în dulceața lunii
împlinită pe o creangă-astrală,
cînd își ia un ultim bun rămas,
toamna-nveșmîntată ca de gală.

Și ce neștiută armonie
într-un fruct sortit să moară-nchis!
I-aș croi din puful alb moi aripi
să se-aștearnă păsării în vis.

Oameni buni

Oameni buni, să ne fi văzut cum umblam
prin umbrele soarelui de primejdii cuprin
bucurîndu-ne că mai avem de trăit
clipele-n care adormeam învinși.

Și ne iubeam fără prihană, îndurători
cu stelele ce-n brațe sfioase cădeau.
Și ne ardeau prin degete dorurile,
morții prin noi sfinți treceau.

Trudiți de blestemele păsării cerului
ne-nchipuiam în zbor mai presus.
Și ne iubeam pentru toți cei rămași
dar și pentru cei ce s-au dus.

Oameni buni, era toamnă și iarnă.
Luna-și pregătea retragerea-n miste.
Și noi umblam hărăziți de iubire
să n-ajungem nici în pămînt, nici în cer.

Credeam că alături de noi lumea-ntreagă
întîmpină lumea cealaltă uitată.
Și ne iubeam, înfricoșați de iubire
trezindu-ne singuri și triști dintr-o dată.

ɔameni și peisagii s-au : în veac". „Romanul" haic scos din uitare și l actualității. Structura un proces deschis de o-getic de la Dunăire neîntreruptă noas- · dacic era în mafundamental al adînnței noastre ca nare ; ținutul dunărean vilizațiilor Orientului și at și consolidat migral o cultură și o sensitipologie umană cu cale dacic din zona carși răspunde „muntelui" e completează, își dau uității și al vitalității. nștiința unei colectivire durează și care s-a hail Sadoveanu descrie pulație pe care l-a cuă să fie o țară așezată: apuse de oseminte, au și strămoșii noștri daci, de la miazăzi lînă și ipînire romanii ..." cu a se apăra, se re- niște adevărate cetăți la Dunăre a trăit mai iniștii și al morții. „A- din pustie către raiul i pentru pribegi, iar- de mărfuri furate, nu fățișarea neliniștii și a ie ce-i aduce ziua de le multe ori ziua mormiilor de mii de dușiți întru același destin, erbinți în vremea verii arna ; zarea răsăritului în celelalte părți ale lucește ca o zidărie ce or". Toponimia se nașîn funcție de invazii și a atrage, devine un **Baltagul,** din **Nopți-**

Demonul tinereții coi forme de viață paste un proces care nu

Reîntîlnim „... pe funIistria, mocanul care-și i care zgîrie cu plugul Dacia alpină se întîltică, mediteraniană, cu Mihail Sadoveanu înviețuire : „Dunărea n-a entru păstori ; legătu- pe de altă parte, s-au ta de necontenită miș-

a lui Mihail Sadoveasînt un bun prilej de psihologia munteanului a verifica mutațiile străvechiul nostru fond de reacțiile omului de ivilizații tehnice. Scrii- prezent pe care îl trăire există, dar cu ochii amului, psihologia lui. Mihail Sadoveanu în istorii care este acum

Zaharia **SANGEORZAN**

diul monografic **Mihail** apariție la Editura **Mi-**

Publicistica lui Mihail Sadoveanu

Izvorul acestui adevărat miracol pe care-l reprezintă opera sadoveniană se lasă mai ușor descifrat dacă urmărim firul mărturiilor scriitorului, desfășurate paralel cu activitatea sa creatoare de peste o jumătate de secol. Memorialistica propriu zisă a scris puțină.

Anii de ucenicie pare o carte de excepție. Publicistica se oprește destul de rar asupra evenimentelor particulare ale vieții sale ori asupra personalităților epocii în care a trăit. Cîteva amintiri ne-au rămas, totuși. Din ele se desprinde figura unui Caragiale nostalgic în fața apropiatului sfîrșit, a acelui „trandafir de seră" care a fost D. Anghel ori, mai în detaliu, a marelui său prieten, G. Ibrăileanu. Pe toți îi învăluie într-o lumină blîndă, în evocări calde, pline de duioșie. Rareori scriitorul e caustic. El se manifestă mai mult îngăduitor decît polemic. Mai numeroase sînt evocările unor scriitori din epoci mai îndepărtate. După ce mărturisește că „poporul a fost părintele meu literar", elogiind creația anonimă în articole și conferințe dintre care se remarcă discursul de recepție la Academie din 1923, intitulat **Poezia populară,** Sadoveanu se oprește de mai multe ori asupra a doi dintre marii săi înaintași care l-au influențat profund : I. Neculce și I. Creangă. Nu întîmplător elogiul lor e asociat celui consacrat poeziei populare. Lor li se alătură mereu Eminescu, redescoperit cu emoție la fiecare vîrstă biologică și spirituală.

Deși într-un moment de cumpănă pentru însăși soarta valorilor în care a crezut (este vorba de anul 1937) scriitorul afirma că opera pe care a creat-o este ea însăși mărturia unei conștiințe care a întreținut cultul iubirii față de om în general și de poporul său în special, el n-a rămas numai la această formă, esențială, e adevărat, a prezenței sale printre contemporani. Chiar de la începutul activității creatoare a intrat în iureșul vieții literare și sociale, manifestîndu-se activ în toate etapele formării sale ca artist și cetățean. Animat de idealurile generoase ale intelectualității de la începutul secolului nostru, în care ideea datoriei față de cei rămași în umilința mizeriei și ignoranței era o formulă la ordinea zilei, scriitorul se ralia, prin crezul său, acelora ce credeau că ridicarea poporului prin cultură era o necesitate imperioasă. El nu s-a identificat însă niciodată cu idealurile sămănătorismului și ale poporanismului social.

Publicistica sadoveniană, parcursă cu atenție, poate înlătura cu ușurință etichetarea de „tradiționalist" aplicată uneori cu prea mare ușurință numelui său. Scriitorul a îmbrățișat cu consecvență ideea unui echilibru între valorile tradiționale ale spiritualității românești și necesitatea de a ridica viața poporului român pe treptele civilizației moderne. Lui îi apăreau condamnabile în măsură egală atît manifestările îngust tradiționaliste, temătoare de orice contact cu formele civilizației secolului nostru, cît și pe acelea care, trîmbițînd progresul cu orice preț, erau tentate să accepte anularea acelor valori morale consolidate de istorie. Sinteza către care năzuia trebuia să fie aceea dintre progresul social, înțeles ca necesitate ineluctabilă și elementele tradiției spirituale care asigură păstrarea individualității naționale în orice împrejurări. De aici izvorăsc insistentele reveniri ale scriitorului asupra problemelor specificului național în literatură. În această problemă, ideile lui Sadoveanu sînt foarte apropiate de acelea ale lui Ibrăileanu, de care este în mod vizibil influențat. În formularea lor el aduce un adaos de căldură și farmec al demonstrației, pe lîngă autoritatea pe care artistul o dobîndise în aria spiritualității românești. Pentru scriitor, specificul național al literaturii nu era ceva în afara artei, ci o realitate încorporată organic în ea. Într-o conferință din 1936 afirma în mod răspicat că scriitorii români nu au a se teme că operele lor ar putea fi privite de străini ca neinteresante din cauza particularităților de fond. Dacă ele se vor înfățișa lumii ca artă autentică, este de așteptat că elementul specific să le sporească interesul. „Operele scriitorilor noștri traduse în limbi străine trebuie să-și dovedească întîi și neapărat, valoarea de artă în sine și, imediat alături, acel specific care deosebește om de om și grup de grup uman. Interesul care dublează arta trebuie să fie alcătuit tocmai din acest ceva care este numai al nostru".

Într-o perioadă istorică nouă, imediat după terminarea celui de al doilea război mondial, Sadoveanu care se arăta hotărît să iasă din rezerva pe care i-o impuseseră împrejurările vitrege ale istoriei, era preocupat de găsirea unui drum pe care poporul român să pășească în viitor. Imitația i se părea și acum la fel de periculoasă ca totdeauna : „Trebuie găsită o cale de adaptare chibzuită. Nu să imităm cum am făcut altădată ; ci să pășim cu îndrăzneală, prin democrație la soluții radicale și definitive, spre a ridica la viața lumii moderne un popor de țărani cu atîtea însușiri alese".

Ca artist, Sadoveanu a scrutat istoria poporului său și a reînviat-o în pagini de epopee majestuoasă și nu de puține ori în tonalități de amară tînguire, înrudirea sa cu vechii cronicari apărînd evidentă. Ca cetățean, a trăit el însuși momente de răscruce ale istoriei, fiind de fiecare dată prezent în luptă cu arma cuvîntului și totdeauna în tabăra ce apără marile valori ale spiritului. Dacă opera sa literară e un elogiu implicit al poporului român, publicistica sa transformă imnul în atitudine deschisă.

Gr. **ȚUGUI**

CONSTANTIN ȘTEFURIUC

Lumină pentru grîu și țară

Grîul este fratele meu de la țară,
Nici el nu doarme cînd îl cosește Luna
Și eu și grîul ne limpezim în vară
Într-o fîntînă tînără într-una.

Îi simt dogoarea trupului subțire...
Un spic este o frază cu boabele-n cuvinte,
Poetul este-o nuntă, poetul este mire,
Cîmpia-i ca o pîine, și-i fierbinte.

Grîul este fratele meu de la țară,
Nici el nu doarme cînd îl cosește Luna
Și eu și grîul ne limpezim în vară
Într-o fîntînă tînără într-una.

La Suceava

Las aici copilăria să se teamă
De fîntîni subțiri, de adîncimi de Lună,
Las aici mestecenii de seamă
Din adolescența tainică și bună.

Las aici sub lespedea de rouă
Trupul flăcării din munți
Prietenilor, stelelor și vouă
Vă voi fi lumina de la nunți.

Las aici în nopțile cerești
Neclintite ape de candoare,
Inimă, te-aud cum înflorești
Și cum bați potcoavele la soare !

Cînd eram

Cînd eram băiat subțire și umblam desculț pe cer
Prea Sfioasei, luminării, doream mîna să i-o cer,
Trupul palid de mesteacăn îl roteam curat prin Lună
Erau nopțile candide, și eram din rouă bună.

Cînd eram băiat subțire, stelele mai picurau
Aur pe culcuș de mire, fetele încă erau...
Un sărut era o lume cucerită-n foc de crini,
Mă-nchinam la dorul nopții, merita să te închini.

Cînd eram băiat subțire căutam cuiburi de fete,
Sîngele îmi da cu pumnul și purtam aprinse plete.
Cînd eram băiat subțire am iubit, în nori, o fată,
Doamne, cum plîngeam ca proștii, tînăr mai eram
odată.

Programul convingerilor noastre comuniste

(continuare din pag 1)

rice ridicate de programul ideologic, de obiectivele sale majore în viața societății noastre.

În concepția partidului nostru, etapa făuririi socialismului multilateral dezvoltat impune **ideologicul ca una din pîrghiile esențiale** ale procesului revoluționar de edificare comunistă a societății și a omului. Faptul că ideologicul dobîndește o asemenea calitate definitorie se explică, între altele, prin aceea că esența ideologicului se referă prin excelență la **natura umană** a relațiilor sociale, iar în actuala etapă de dezvoltare a țării noastre problema relațiilor sociale a căpătat ea însăși o semnificație fără precedent. Avînd la bază „rolul esențial al forțelor de producție în dezvoltarea societății", pericada istorică pe care o parcurgem constituie totodată „etapa cînd afirmarea principiilor noi în practică condiționează întreaga dezvoltare socialistă a țării noastre, viitorul comunist al patriei", cum precizează tovarășul Nicolae Ceaușescu. Fiind o nouă formațiune economico-socială în istorie, societatea socialistă este și un nou **mod de viață** al membrilor ei, fapt care o face să fie preocupată, cum este și firesc, de **calitatea vieții** în lumina determinărilor și țelurilor devenirii sale. De aceea este firesc, totodată, ca în actuala etapă, în care societatea are în atenție **calitatea relațiilor sociale,** și rolul factorului conștient să se accentueze tot mai mult, să devină un element hotărîtor în făurirea noii orînduiri. Este etapa cînd **conștiința, factor de ordin subiectiv, se impune cu forța necesității obiective,** și tocmai acest imperativ fundamental în viața societății l-a avut și-l are în vedere programul ideologic al partidului nostru.

În lumina politicii marxist-leniniste a partidului nostru, programul ideologic și programul de dezvoltare economico-socială reprezintă nu direcții complementare, ci constituie determinări istorice vital interconexate, laturile fundamentale ale procesului revoluționar unic de făurire a socialismului multilateral dezvoltat. Mai mult, se impune subliniat faptul esențial că programul ideologic — care vizează ridicarea într-o imagine nouă a unității dialectice dintre revoluționarea vieții materiale și dezvoltarea conștiinței socialiste, marcînd depășirea situației de rămînere în urmă a conștiinței oamenilor față de existența socială —, vizează **din interior** însuși programul dezvoltării economico-sociale, față de care se relevă ca factor dinamizator, ca motor al devenirii social istorice de ansamblu.

Programul ideologic elaborat la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971, devenit parte integrantă a Programului P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism, adoptat la cel de al XI-lea Congres al partidului, are astfel o semnificație fundamentală, de ordin teoretic și practic, în societate, iar în ce privește traducerea sa în viață, realizarea obiectivelor sale, „nu este vorba de o campanie — cum s-a precizat încă la Plenara C.C. al P.C.R., din noiembrie 1971 —, ci de a așeza întreaga noastră viață socială pe principiile eticii și echității socialiste și comuniste, pe noi norme de conviețuire și relații sociale". În aceasta constă caracterul său obiectiv și necesar în viața societății și totodată marea sa putere de convingere în rîndurile tuturor oamenilor muncii, de mobilizare conștientă și creatoare spre noi victorii pe drumul edificării socialiste și comuniste a patriei. Prin întreaga sa semnificație revoluționară, programul ideologic este **programul convingerilor noastre comuniste.**

Felicia **BRÂNDAȘ-GAVRILEAN:** „Portret"

Femeia în fața șevaletului

Un aer de netulburată discreție învăluie pictura Feliciei Brândaș Gavrilean. În pofida unor înscenări complicate : procesiuni cu destinație extrem de vagă, jocuri de iele, randevuuri cu ursitoare ,cavalcade. Aici și trebuie căutată particularitatea acestei picturi, în menținerea într-o condiție a lucrului aspru de atelier, cu tot ce înțelegem prin aceasta, revenirea încăpățînată la aceleași cîteva subiecte, tratarea lor în pastă densă, vernisată consistent, încadrarea pînzei chiar (ramele grele, cu reflexe de oxid). Preparative austere, ascunse însă sub un strat de discreție ; ca și cum momentul vernisării pînzelor, înainte de aducerea lor în expoziție, ar însemna și momentul învestirii lor cu distinsa tăcere. Contribuie la acest efect și preferința pentru tonalități în minor, prin întrebuințarea cu precădere a ocrului, brunului, verdelui stins, mai rar a albastrului și roșului, acestea matizate pînă la împăcarea lor desăvîrșită cu planul coloristic general. Desenul, armătura interioară, ascunse și ele sub stratul de discreție, transpar cu greu (mai vizibile poate în tentativele de portret), generînd o imagine ușor laxă, adesea fără prea multă pregnanță. Efect final : tablouri drăguțe, de interior confortabil nu însă fără un anume fior de nedeslușită vrăjitorie.

Am insistat asupra acestor cîteva elemente de eșafodaj tehnic, fără de care nu putem înțelege pictura ce ne-o prezintă, la Galeria Cupola, orădeanca Felicia Brândaș Gavrilean, ieșeancă de mulți ani, alături și în perfectă afinitate electivă cu voronețeanul (ca destin) Dimitrie Gavrilean. Pentru că limitele acestei frumoase picturi le aflăm în chiar ansamblul de elemente tehnice al pictoriței. Sub discreția conceperii, descoperim și tensiunea dezbaterii unor chestiuni de structură (pe desenul din **Ioana** se obține o cu totul altă pictură decît în majoritatea celor expuse ; aici încercarea de geometrizare dă efecte străine, împrumutate). Oricum, aprofundarea desenului, insistența în a face mai pregnante și mai delimitate tonurile, sînt chestiuni la care cred că meditează artista.

Să nu exagerăm în aceste indiscreții de natură tehnică și să lăsăm plăcutele tablouri să se prezinte singure. Cîteva din ele mi-au lăsat o impresie deosebită, văzîndu-le a sta în perspectiva unor reale împliniri : **Ursitoare, Procesiune, Moartea lui Icar, Icar, Atelier, Victorie.** Sunt sigur că admiratorii Feliciei Brândaș Gavrilean se opresc și în fața altor pînze, aprecierea picturii rămînînd, în cele din urmă, o chestiune de preferință. Cum ar putea fi altfel?

Muzeul de artă din Iași ne propune o răsturnare a mentalității că numai bărbații au vocația marii picturi. Dacă mai era nevoie, din moment ce, în afara cîtorva voci hiruste, în care nu mai cred nici ultimii mohicani ai congregației cu barbă, toată lumea e de acord că femeile au forță și în pictură. Din fondul muzeului, au fost selectate cu o anume obstinație, specific feminină, tocmai acele piese aparținînd unor pictorițe care fac dovada forței de lucru. Nu lipsesc motivele tradiționale ale plasticii noastre, reprezentate aici prin **Peștii,** preparați consistent de Rodica Maniu, cu acea savoare a obținerii platinei de pe solzi, prezentă și cu **un foarte convingător Peisaj cu bărci,** sau **Cobzarul** Ceciliei Cutzescu-Storck sau **Natura statică** a inegalabilei Nuzi Acontz, rivala lui Pallady în acest gen de mare încercare între cele două războaie. Aceleiași serii care și-a incitat aderenții în cîteva subiecte des verificate, poate fi intercalată și Elena Popea cu **Peisaj din Spania,** în tonalitate de ultramarin, cu cer învolburat, a la Vlaminck, și Magdalena Rădulescu, cu **Olăresele** ei ceremonioase, piesă reprezentativă pentru universul singular al acestei boeme doamne. Și Michaela Eleutheriade, cu **Babadag în zori.** Și Nuni Dona Delavrancea, cu **Moscheie** și **Turtucaia.** Cu Ana Asvadurova Ciucurencu, pandantul de sensibilitate feminină în atelierul maestrului Ciucurencu, pictura devine chestiune transantă de culoare, de tonalitate. **Peisajul** și **Florile** ei atestă această constatare la îndemîna oricărui vizitator. Îi urmează Viorica Bălan și Maria Lazăr, exponente ale picturii ieșene, prima — adeptă a tonului primar, a doua — învelindu-și compozițiile în glazuri cvasitransparente. Iulia Hălăucescu, virilă și în acest **Peisaj nou,** Teodora Moisescu-Stendl, Cornelia Dăneț, Gina Hagiu și Sanda Șărămăt, mandatare ale noului realism, ultima cu un omagiu adus delicatului pictor și nedeclaratului misogin Pallady. O singură sculptură, cea a Lucreției Dumitrașcu : **Avînt.** Ba nu, mai e o sculptură, reprezentînd o femeie, dar aparține lui Dimitrie Căileanu. Compensatoriu, probabil.

O selecție reușită, în vecinătatea celeilalte, a galeriei de artă românească contemporană, la fel de reușită, reoferită, acum, publicului.

Val **GHEORGHIU**

Nova Cygni 1975 și exploziile cosmice

În numărul 36 al revistei „Cronica", din 5 septembrie, informam pe scurt pe cititorii noștri despre apariția subită în constelația Lebăda a unei stele noi, care a primit denumirea de Novo Cygni 1975. Am emis atunci ipoteza că această novă ar putea fi una din stelele variabile neregulate aflate în apropierea poziției aproximative determinate. Amplitudinea de circa 14 mărimi stelare corespunde cu valoarea medie obținută pentru novele rapide, printre care o includem și pe Nova Cygni 1975.

Profesorul Martinov de la Observatorul Astronomic „Sternberg" din Moscova, președintele V.A.G.O., cunoscut astrofizician, cita în 1971 că cea mai rapidă novă, Nova Puppis 1942, cunoscută și sub denumirea de C. P. Puppis. La această novă, care a avut o amplitudine de circa 17 mărimi stelare, scăderea inițială cu 3 magnitudini, care este un parametru ce indică „rapiditatea" novei, a fost de 7 zile. La Nova Cygni 1975 însă, acest interval a fost de numai o zi! Deci Nova Cygni 1975 a fost mult „mai rapidă" decît vechea recordmană din 1942 și deci era de așteptat o amplitudine mai mare decît 17. Într-adevăr, participînd la București la a treia Conferință generală a Societății Europene de fizică, de la începutul lui septembrie a.c., am aflat, de la Observatorul Astronomic (prin amabilitatea Dr. Cornelia Cristescu), odată cu coordonatele exacte ale Novei, și faptul că în locul indicat de aceste coordonate pe marele atlas fotografic al cerului alcătuit la observatorul „Hale" de pe Mount Palomar, California, U.S.A., nu exista nici o stea! Cum pe acest atlas apar și stelele de mărimea stelară 20, înseamnă că amplitudinea Novei Cygni 1975 este de cel puțin 20, ceea ce înseamnă o creștere în luminozitate, de la minim la maxim, de cel puțin 100 milioane de ori!

Această amplitudine deosebit de mare a strălucirii, cît și mărimea aparentă în momentul maximului, au făcut la început să se bănuiască că un fenomen de supernova. Dar cercetările spectrale au indicat că Nova Cygni 1975 este într-adevăr o novă galactică, deși deosebită de altele. De altfel, cum nu sînt două eclipse de Lună la fel, de asemenea, două nove nu sînt perfect identice. Din această cauză se impune un studiu continuu al acestor catastrofe cosmice, spre a descoperi eventualele caracteristici particulare fiecăreia. Ne bucură însă faptul că Nova a fost observată încă înainte de maximum la observatoare mari, dotate cu telescoape și spectrografe deosebit de puternice. Rezultatele acestor cercetări vor elucida sigur unele din misterele acestor astre care explodează.

Pînă acum am vorbit de mărimi stelare și străluciri aparente, asupra cărora se manifestă efectul distanței. Or, tocmai determinarea distanței pînă la stelele noi este o problemă destul de dificilă. Metodele clasice de determinare a distanțelor stelare aplicate în cazul stelelor noi, care, în general, sînt destul de depărtate, nu dau rezultate prea sigure. O metodă relativ simplă se bazează pe o relație statistică între mărimea stelară absolută (mărimea stelară aparentă pe care ar avea-o steaua la distanța standard de 10 parseci) și timpul în care, după maxim, magnitudinea aparentă a novei scade cu trei unități. În cazul nostru, magnitudinea maximă = — 10,5. Este o magnitudine deosebit de mare pentru nove, ceea ce ne îndreptățește să situăm în continuare Nova Cygni 1975 pe un loc privilegiat. Avînd magnitudinea absolută în momentul maximului, pe care am arătat-o mai sus, și magnitudinea aparentă în același moment preluată direct din observații, se poate obține distanța novei. Pentru Nova Cygni 1975 obținem o distanță aparentă de 1 380 parseci. Am spus distanță aparentă deoarece asupra mărimii stelare aparente influențează și absorbția interstelară a luminii. Cum Nova Cygni 1975 se află chiar în planul galactic, absorbția este destul de mare, putînd avea și variații considerabile. Aplicînd un coeficient de corecție maxim, găsim o distanță corectată de 525 parseci, deci 1711 ani lumină. Așadar, nova pe care am observat-o în luna august a explodat de fapt în anul 264 al erei noastre! După alte determinări, distanța ar fi numai de circa 1 000 ani lumină. Cercetările ulterioare vor preciza și această valoare.

Avînd mărimea stelară absolută, putem determina și luminozitatea reală a novei în momentul maximului. La Nova Cygni 1975 se obține pentru data maximului o luminozitate de 1 259 000 ori mai mare decît a Soarelui nostru, sau, cu alte cuvinte, în acele momente Nova Cygni 1975 emitea un debit de energie cît 1 259 000 sori!

Cum a fost însă nova înainte de a exploda? Cunoscînd distanța și faptul că nu depășea în mărime stelară aparentă valoarea de 20 mase, putem calcula mărimea absolută dinainte de explozie. Se găsește valoarea 9,3, deosebit de mică, ceea ce dovedește că nova aceasta, înainte de explozie, era o stea pitică, probabil o pitică albă, cu materia aproape în întregime degenerată, cu o luminozitate de circa 65 ori mai mică decît a Soarelui nostru. Deci, ca luminozitate, înainte de explozie, Nova Cygni 1975 se situează între novele obișnuite, și stelele UWCET, stele cu explozii repetate dar de mai mică amplitudine. De asemenea, în timpul evoluției fenomenului se constată și o deplasare a liniilor spectrale, fapt care denotă violente mișcări ale materiei stelare, cu viteze de ordinul sutelor și miilor de km./s. Este punerea directă în evidență a lărgirii învelișului de materie aruncat de explozie.

Dar la urma urmelor, de ce explodează novele? După descoperirea faptului că multe nove sînt componente ale unor cupluri stelare foarte strînse, cu perioade de rotație orbitală foarte mică, se crede că una din cauze ar putea fi transferul de masă de la o componentă la alta. Se mai crede că steaua, în cea mai mare parte cu rezervele de hidrogen consumate în urma reacțiilor termonucleare, suferă o explozie în păturile superioare ale sale, pierzînd astfel surplusul de hidrogen care nu se mai poate consuma în preajma suprafețelor stelei prin reacțiile obișnuite.

La așa-zisele stele superioare, mecanismul exploziei, care are o amploare mult mai mare, este mai complicat, fiind compus dintr-o implozie (colaps gravitațional) inițială a nucleului, urmat de o implozie a păturilor superioare, însoțită de o enormă creștere a temperaturii și de o accelerare fantastică a reacțiilor termonucleare. Toate acestea duc la aruncarea din stea a unei mase suficient de mari, de ordinul maselor solare, care face ca masa totală să scadă sub o anumită limită, după care procesul se stabilizează, steaua rămasă în urma catastrofei arătînd apoi ca o stea de mărime obișnuită. În urma unui asemenea fenomen a luat naștere ceea ce se cunoaște azi sub denumirea de Nebuloasa Crabul, din constelația Taurul.

Stelele noi și supernovele fiind în momentul maximului foarte strălucitoare, se pot observa de la distanțe foarte mari, fapt care a dus la folosirea lor ca indicatori de distanță pînă la alte galaxii.

Fenomene și mai grandioase decît supernovele sînt exploziile din nucleele unor galaxii, exemplul tipic fiind explozia M82. Debite mai mari decît ale acestor explozii par a emite așa numitele surse radio cuasistelare sau cuasari, deși în ultima vreme natura lor cosmologică începe din nou să fie contestată.

Iar un fenomen și mai grandios, deși, de asemenea, pus recent din nou în discuție, este însăși expansiunea actuală a Metagalaxiei, rezultat al unui „big-bang" inițial, produs acum 15—20 miliarde de ani.

Virgil V. SCURTU

Șah — **campioni mondiali**

BOTVINNIK (II)

În perioada 1941—1948 obține victorii după victorii, într-un stil ce scutește de comentarii: 1941. Meci turneu pentru titlul de campion al U.R.S.S. — locul I la 2 1/2 p. de Keres; 1944. Al XIII-lea camp. al U.R.S.S. Locul I la 2 puncte de Smîslov; 1945. Al XIV-lea campionat al U.R.S.S. — locul I cu un avans de 3 puncte față de Boleslavski; 1946. Turneul de la Gromingen — loc I. Acest șir de victorii se încheie triumfal cu competiția pe care Botvinnik o numește a vieții sale: meci-turneul din 1948 în care victoria și titlul de campion mondial sînt obținute cu 3 runde înainte de sfîrșit!

Spre deosebire de toți ceilalți campioni mondiali, Botvinnik nu consideră succesul său rezultatul unui individ, ci își leagă numele de școala șahistă sovietică, de dezvoltarea acesteia. El nu precupețește nici un efort pentru a ajuta pe tinerii maeștri. De altfel sfaturile sale au fost foarte eficiente pentru dezvoltarea acestora. „Cum mă pregătesc pentru concursuri? Lucrul acesta nu constituie un secret. Înainte de toate mă gîndesc la sănătate și de aceea este bine să petrec 15—20 de zile în aer curat. Forma fizică trebuie să fie cea corespunzătoare. Pentru aceasta sînt necesare mici crosuri, efectuarea regulată a gimnasticii de dimineață, înotul, schiul. Pregătirea șahistă o încep cu studierea literaturii. Îmi fac notații, îmi notez partidele viitorilor adversari. Apoi îmi pregătesc repertoriul de deschidere. După aceasta rămîne să pregătești fiecare partidă în parte. În sfîrșit, cu cinci zile înainte de concurs trebuie să întrerupi orice activitate șahistă pentru a crea pofta de joc necesară într-un concurs".

Eforturile depuse în perioada 1941—1948 impun o pauză în activitatea șahistă Pauză folosită în scopul consacrării profesionale. În 1951 își susține teza de doctorat obținînd titlul de doctor în științe tehnice.

Botvinnik va susține apoi șapte meciuri pentru a-și apăra sau recuceri titlul: în 1951 cu Bronstein (scor 12—12); în 1954 cu Smîslov (12—12); în 1957 din nou cu Smîslov care reușește să cîștige cu 12 1/2 la 9 1/2 devenind campion mondial. Marea capacitate de recuperare psihică a lui Botvinnik își spune cuvîntul și în 1958, în meci revanșă, își recîștigă titlul.

Prin jurul anilor 1957—1958, un tînăr maestru din Riga atrage atenția prin talentul său combinativ, prin imaginația sa printr-un joc îndrăzneț El se impune rapid și devine șalangerul lui Botvinnik. Așa s-a afirmat Mihail Tal.

Meciul dintre Botvinnik și Tal a fost așteptat cu deosebit interes atît datorită apariției uimitoare a lui Tal, cît și datorită diferenței de stil. Calmul, imperturbabilul, științificul Botvinnik trebuia să lupte împotriva imaginației debordante, a fanteziei și originalității celui care va fi numit enigma Tal. Tal va cîștiga strălucit la un scor sever 12 1/2—8 1/2, dar din nou extraordinarul echilibru nervos al lui Botvninnik își spune cuvîntul. El se pregătește asiduu pentru meciul revanșă și infirmînd vocile care s-au grăbit să-l claseze, să-l declare un jucător apus, își recîștigă titlul. Obiectivitatea sa, simțul său autentic îl opresc de la declarații deplasate. „Cea mai importantă concluzie, va spune el, este că actualmente nu există un jucător care să-i depășească în mod net pe ceilalți". Și asta o declară Botvinnik care a dominat întreaga perioadă 1948—1963.

În 1963 susține ultimul său meci pentru titlu, cu Petrosian. Stilurile de joc apropiate făceau ca pronosticurile să fie aproape imposibile. Petrosian, cu 18 ani mai tînăr, cîștigă cu 12 1/2 la 9 1/2. De acum înainte Botvinnik nu va mai participa la lupta pentru supremație. El va mai juca în competiții oficiale pînă în 1971. Retragerea sa din viața șahistă oficială este motivată astfel: „În primul rînd cred că am dat șahului tot ce am putut. În al doilea rînd nu mai am timp să mă pregătesc cum se cuvine deoarece lucrez mult în domeniul electrotehnicii și în ultima perioadă și în domeniul mașinilor electronice de calcul (programare specială pentru șah)".

Oricum, Botvinnik rămîne o figură memorabilă în șahul mondial. Tehnica sa, acuratețea soluțiilor, forța creatoare îl impun printre corifeii acestei discipline sportive.

N. DOROFTEI

Informații

■ La Balcaniada de șah încheiată recent la Instanbul, unde echipa masculină a României a ocupat locul 3 din 5 echipe participante, cel mai bun rezultat din echipa noastră l-a obținut ieșeanul V. Vaisman (proaspăt maestru internațional) cu 3 1/2 p. din 4 (masa a IV-a).

În turneul rezervat juniorilor, cel mai bun rezultat din echipa țării noastre l-a obținut tot un ieșean, elevul Ovidiu Foișor (2 1/2 p. din 4).

■ Se desfășoară la Moscova „Memorialul Alehin". Participă 16 mari maeștri și maeștri internaționali din Europa și America. Printre concurenți, nu mai puțin de... trei foști campioni mondiali: M. Tal, T. Petrosian și B. Spasski.

■ B. Fischer nu numai că refuză să mai joace dar și evită orașele în care au loc turnee de șah. Astfel, Leo Wechter, unul din organizatorii turneului de la Milano, a declarat recent că Fischer nu a acceptat invitația de a apare în calitate de... vizitator, refuzînd implicit și un onorariu de 5.000 dolari.

■ Marele maestru Fl. Gheorghiu și campionul țării Aurel Urzică participă la faza zonală a campionatului mondial. Primul, la turneul de la Vrața (Bulgaria), iar al doilea, la cel de la Pola (Iugoslavia), ambele în curs de desfășurare.

AUTO

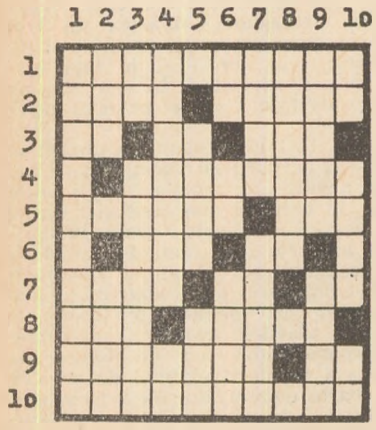

ORIZONTAL: 1. Pană... cu „Pana de automobil"; 2. Gresate — „Alfa" în automobilism; 3. U.R.S.S. pe tăbliețele auto — Pe pante! — Localitate în Iran; 4. Mașina cu trei roți creată de Robert Keyes; 5. Asamblează barele de tracțiune — Localitate indiană; 6. Cînd te ocupi de „Auto"! — Gol la motor!; 7. Camionetă închisă — Încărcătura! — Axul „Taunus"-ului!; 8. Port la Marea Ohotsk — Unul dintre cele mai dificile concursului automobilistice; 9. Primul automobil cu ax cardanic — E și în Uzinele Citroën; 10. As al volanului, campion mondial.

VERTICAL: 1. Sediul „Auto Union"; 2. Formula automobiliștilor de înaltă clasă — Balsam auto; 3. Variantă „Skoda" sau „Porsche Carrera" — Marcă auto din R.D.G.; 4. Creșterea turației motorului prin îmbogățirea amestecului — Cifra octanică 98!; 5. Dubite — Buturuga mică a automobilului; 6. Identitatea mașinii (abr.) — În vrac! — Oroarea numismatului; 7. Influențează caroseriile (pl.) — Automobil din familia „Opel"; 8. Șofer, preferabil nu numai de duminică; 9. Făcute motorului cu aparatul „Souriau" — Tip de filtru; 10. Pătrățelele auto! — „Lotus" 2 S-130" — „Toyota Ireland".

Dicționar: Das, Oel, Ola.

Viorel VÎLCEANU

bridge

O carte utilă

Deși nu-i o publicație de ultimă oră, volumul lui N. Kantar și D. Dimitrescu „Bridge, convenții și sisteme moderne de licitație", a rămas încă ultima apariție de bridge în librării și, în același timp, prima carte românească de bridge. Folosind un bogat material documentar, autorii au selecționat ceea ce era mai important, la data apariției, în literatura de bridge.

Volumul a fost împărțit în trei capitole. În primul, ni se prezintă un număr impresionant de convenții de licitație grupate în șapte subcapitole după criterii impuse de joc. Gruparea convențiilor în această primă parte dă posibilitatea cititorului să-și completeze bagajul de cunoștințe și sistemul personal cu convenții utile, să înțeleagă sensul unor convenții de largă circulație și să le utilizeze corect.

În următoarele două capitole sînt prezentate apoi două sisteme de licitație de renume: „Trefla albastră" folosită de componenți ai Blue Team-ului (echipa Italiei, care de aproape 20 de ani domină bridge-ul sportiv mondial) și „Trefla de precizie", sistem pe cît de nou pe atît de eficace.

Prezentîndu-se fiecare sistem în etapele formării, se dă cititorului imaginea dinamicii sistemelor. Trefla de precizie, elaborată între anii 1961 și 1964, este verificată și adaptată condițiilor de joc pînă în 1968, după care, începînd cu 1969, înregistrează primele succese de răsunet. Au trecut numai 6 ani și treflei de precizie îi urmează trefla de superprecizie, iar în anul 1975, H. Pugh lansează o versiune îmbunătățită denumită trefla ventilată.

Lucrarea este o sinteză a celor mai valoroase sisteme și convenții de joc cunoscute pînă în prezent. Ea oferă o sistematizare logică și analitică a materialului prezentat. Și, în sfîrșit, un ultim argument în favoarea cărții este acela că volumul a întrunit aprecieri elogioase din partea multor bridgiști români fiind remarcată cu promptitudine și în străinătate. Astfel „Le bridgeur" din septembrie '74 spunea următoarele: „Cartea românilor Nicu Kantar și Dan Dimitrescu se numără printre cele mai valoroase lucrări din ultimii ani"; iar în nr. 136 al „Buletinului presei internaționale de bridge" care apare la Londra se precizează: „Lucrarea și-a asumat sarcina ambițioasă de a prezenta jucătorilor de bridge români instrumentele indispensabile unui joc de înaltă ținută și mare eficacitate". Cred că aprecierea pe care o face prof. Ioan Crăciun, președintele Clubului de bridge al A.C.R., exprimă cel mai bine valoarea acestui volum. „Cartea de față reprezintă o sinteză științifică de nivel superior a tot ce are la ora actuală mai valoros literatura mondială de specialitate".

C. NAVROT

Informații: În zilele de 14—15 noiembrie a.c. Clubul „Tractorul Brașov", organizează, în localul clubului din str. Turnului nr. 5, cel de al III-lea Turneu internațional de bridge pentru perechi și echipe.

MOMENT

„Dezbaterile CONTEMPORANULUI"

Reluînd valoroasa tradiţie a revistei ieşene **Contemporanul**, care între anii 1881—1891 a adus o contribuţie remarcabilă la propagarea concepţiei marxiste în ţara noastră, de curînd Comitetul de cultură şi educaţie socialistă a judeţului Iaşi a iniţiat organizarea unui ciclu de manifestări sub genericul „Dezbaterile **Contemporanului**", care se vor desfăşura lunar, în paralel cu „Prelecţiunile **Junimii**" — cealaltă tradiţie frumoasă în viaţa Iaşului, dezbateri menite să abordeze cele mai diverse probleme din domeniul ideologiei, ştiinţei, culturii, artei şi literaturii, să prezinte cele mai importante probleme cu care se confruntă lumea contemporană, în scopul de a contribui la afirmarea valorilor societăţii noastre socialiste, la formarea multilaterală a personalităţii umane, obiectiv înscris în programul ideologic al partidului nostru. Seria de manifestări „Dezbaterile **Contemporanului**" a fost inaugurată în ziua de 30 octombrie, în aula Bibliotecii centrale universitare „Mihai Eminescu", prin prestigioasa participare a tovarăşului **Ion Iliescu**, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim secretar al Comitetului judeţean de partid, preşedintele Consiliului popular judeţean, care a prezentat tema **Dezvoltarea economică şi conştiinţa socială**, făcînd o amplă expunere asupra principalelor probleme economice cu care este confruntată lumea contemporană şi reflectarea acestora în conştiinţa socială, asupra principiilor politicii externe a partidului nostru privind necesitatea instaurării unei noi ordini economice în lume, bazate pe noi norme de justiţie şi etică internaţională, asupra direcţiilor şi obiectivelor fundamentale ale dezvoltării economice a ţării noastre în următorul cincinal şi, în acest context general, a obiectivelor imediate şi de perspectivă care definesc afirmarea economico-socială a judeţului Iaşi. Expunerea a fost urmărită cu un viu interes de un numeros auditoriu — activişti de partid şi de stat, cadre de conducere din întreprinderi şi instituţii, oameni ai muncii din întreprinderi, oameni de cultură şi artă, cadre didactice din învăţămîntul superior şi de cultură generală, studenţi şi elevi, care au participat la prezentarea unor probleme de interes major în contemporaneitate.

Sadoveniana

După Neamţ şi concomitent cu Suceava, Iaşul a sărbătorit săptămîna aceasta împlinirea a 95 de ani de la naşterea scriitorului (5 nov. 1880). Cea de a IV-a ediţie a „Zilelor Mihail Sadoveanu" s-a deschis, ca şi în trecut, la Paşcani printr-o sesiune de comunicări. După salutările adresate de tovarăşii **Cristian Chelaru**, secretar al Comitetului judeţean P.C.R., **Ion Ţăranu**, preşedintele Comitetului judeţean de cultură şi educaţie socialistă, Eugen Nichifor, primarul oraşului şi Gh. Panaite, secretar al comitetului de partid de la I.R.M.R. Paşcani, au susţinut comunicări prof. dr. doc. I. D. Lăudat, prof. dr. doc. Gavril Istrate, lector dr. I. Tiba, prof. I. Nechita, precum şi scriitorii George Lesnea, Aurel Leon şi Corneliu Sturzu.

Întregite pe parcurs cu prezentarea de filme, expoziţii de carte, excursii pe itinerarii sadoveniene, şedinţe de cenacluri literare, manifestările păşcănene s-au interferat cu cele ieşene, organizate la Biblioteca municipală Iaşi, Liceul „Mihail Sadoveanu", Casa Pogor şi la Casa Sadoveanu.

De asemenea, ieşenii au participat la manifestările fălticenene dedicate lui Sadoveanu (prof. dr. doc. Const. Ciopraga), au colaborat cu scriitorii suceveni pe tema „Fălticenii în opera lui Sadoveanu" şi au făcut totul ca memoria marelui meşter să fie cît mai vie.

La rîndul ei, revista „Cronica" a ţinut să fie prezentă la Paşcani, la Iaşi şi la Suceava, prin contribuţii la sesiuni şi şezători. Modestul nostru prinos exprimă admiraţia neobosită pentru uriaşa operă a celui ce semnează Mihail Sadoveanu.

Cea mai bună ediţie critică

La Bucureşti, a fost acordat premiul „Perpessicius" al revistei „Manuscriptum" pentru cea mai bună ediţie critică a anului 1974. Juriul, compus din 13 membri, prezidat de acad. Iorgu Iordan (preşedinte de onoare) şi de acad. Şerban Cioculescu, s-a oprit asupra ediţiei **Costache Negruzzi, Opere**, vol. I, datorată criticului **Liviu Leonte** şi apărută în Editura „Minerva".

Premieră radiofonică

O nouă premieră a teatrului radiofonic s-a transmis săptămîna trecută din studiourile de Radio Iaşi. Scenariul : **Doi canari... un canar** de Boris Crăciun, aduce în atenţia noastră un crîmpei sugerator al vieţii de astăzi a tinerilor, văzută în trăsături caracteristice. În faţa examenului la care viaţa îi supune, în orice moment, pe cei aflaţi la vîrsta responsabilităţilor civice abia asumate, omenia, devotamentul, combativitatea celor mulţi se separă tranşant de falsele iluzii şi de rătăcirile caracterelor slabe.

În interpretarea atentă, clară, uneori impetuoasă, a unui mănunchi de actori de la Teatrul Tineretului din Piatra Neamţ, lucrarea lui Boris Crăciun a adus, în întîmpinarea Congresului U.T.C., încă o imagine revelatoare a năzuinţelor tineretului nostru, a ataşamentului său patriotic.

Întîlnirile „Cronicii"

JOI LA AMIAZĂ. Un eveniment inedit la Liceul industrial energetic din Iaşi : Joi, 30 octombrie, a avut loc prima întîlnire cu scriitorii a elevilor acestui tînăr liceu. S-a discutat despre poezie şi muzică, despre viitorul artei, despre problematica revistei. Din partea gazdelor au vorbit profesorii **Melania Gherman, Const. Merişcă, V. Văcăriţa** şi elevii **Munteanu Florenţa, Diaconu Gelu, Filip Genoveva.** După ce au răspuns întrebărilor poeţii **Vasile Constantinescu, Nicolae Turtureanu** şi **Horia Zilieru** au citit din versurile lor.

SÎMBĂTĂ SEARA, DUMINICĂ DIMINEAŢA. Nu este vorba de cartea şi nici de filmul de succes al scriitorului englez Silistoe, ci de întîlnirile noastre cu cititorii din Tg. Neamţ şi Piatra Neamţ, întîlniri care s-au bucurat şi ele de succes, dovedind încă o dată receptivitatea publicului la poezie.

Sîmbătă seara, la Tg. Neamţ, în ospitaliera Casă de cultură a oraşului, un public format mai ales din elevi, a ascultat timp de o oră şi jumătate recitalul redactorilor şi colaboratorilor revistei noastre. Au citit versuri **Sergiu Adam, Paul Balahur, Cristian Livescu, Angela Traian, Nicolae Turtureanu, Horia Zilieru** (care a şi vorbit despre ideea de generaţie literară). **Grigore Ilisei** a prezentat cîteva note de călătorie, iar dramaturgul **Ştefan Oprea**, în imposibilitatea prezentării unui act din piesele sale, a citit proză. Prezentarea ne-a fost asigurată (cu cîte o vorbă bună) de către criticul pietrean **Valentin Ciucă**. Trebuie să mulţumim (şi pe această cale) tovarăşului Ivancihin, directorul Casei de cultură, care a asigurat o bună organizare acestei întîlniri cu cititorii din Tg. Neamţ.

Duminică, la ora 11, în sala Teatrului tineretului din Piatra Neamţ. O sală plină de tineri. O oră densă de poezie şi muzică. Aplauzele cu care ne-au răsplătit ne îndreptăţesc să-i considerăm pe toţi aceşti spectatori drept prietenii **Cronicii**. Şi această întîlnire (ca şi cea de la Tg. Neamţ) a evidenţiat faptul că datorită unei difuzări defectuoase vin prea puţine exemplare ale revistei noastre la chioşcurile din aceste localităţi. Cum „boala difuzării" pare a fi incurabilă, îi invităm încă o dată pe cititori să-şi facă abonament pe anul 1976, asigurîndu-şi astfel lectura săptămînală a **Cronicii**.

✦

Studenţii anului I Stomatologie de la I.M.F. Iaşi au deschis ciclul „serile culturale ale studenţilor" printr-o întîlnire, în cadrul Clubului studenţilor medicinişti, cu redacţia revistei „CRONICA". Avînd ca temă „lirica românească în contemporaneitate", au fost dezbătute, timp de peste două ore, aspecte legate de patriotismul poeziei române — dimensiune fundamentală a liricii noastre contemporane —, poezia politică şi caracterul universal al acesteia. Din partea „Cronicii" a vorbit redactorul Al. Pascu.

Al 100-lea concert

După mai bine de cinci ani de rodnică activitate, corul Liceului Pedagogic din Botoşani s-a impus în viaţa noastră culturală ca o distinctă formaţie artistică de amatori, vădind omogenitate, patos şi o înaltă ţinută interpretativă. Un scurt bilanţ prezentat în cadrul unui program de concert cuprinde date edificatoare : 100 concerte prezentate în faţa a 40.000 de spectatori, precum şi 30 de emisiuni la radio şi cinci la televiziune. Distincţii : Premiul I la concursul „Cîntare Patriei" ; premiul I şi premiul special al C.C.E.S. la concursul cultural artistic al elevilor ; diferite premii la concursuri judeţene etc. Deţinător al Ordinului „Meritul cultural" clasa a III-a, dirijorul corului, Gheorghe Cojocaru, se înscrie printre animatorii de vocaţie ai vieţii noastre culturale, energia şi perseverenţa dovedite în formarea şi afirmarea acestui cor fiind în acest sens pilduitoare. Cîteva citate din diverse publicaţii (Era Socialistă, Contemporanul, Muzica, Ateneu) şi impresiile semnate de personalităţi ale vieţii noastre muzicale (Constantin Bobescu, artist emerit, D. D. Botez, maestru emerit al artei, Mircea Basarab, maestru emerit al artei, George Pascu, Alexandru Paşcanu) realizează o cuprinzătoare, vibrantă imagine a ecoului concertelor acestui cor, concerte desfăşurate inclusiv în prestigioasa sală Ateneu din Capitală. „Adevărat copil minune al artei noastre interpretative" (Jean Bobescu, artist al poporului), despre ale cărui virtuţi „se cuvine să vorbim în termenii cei mai elogioşi" (Constantin Palade), corul Liceului Pedagogic a prezentat recent, într-un cadru festiv, cel de-al 100-lea concert. Demn de a fi îndelung aplaudat.

A afirma funcţia de model a acestui cor, iată o îndatorire pe care ne face plăcere să ne-o îndeplinim, însoţind în acelaşi timp afirmaţia de sincere, prieteneşti felicitări.

N. IRIMESCU

Balet

Evoluţia recentă, în spectacolul „Giselle" de Adam, a balerinilor cehi Marta Drottnerova şi Vlasimir Harapes, unul dintre cele mai redutabile cupluri coregrafice din Europa, a constituit un important eveniment artistic al stagiunii Operei Române din Iaşi.

Dacă Vladimir Harapes este un tînăr deosebit de înzestrat, în plină ascensiune creatoare, Marta Dorttnerova reprezintă deja o „stea" binecunoscută : artistă a poporului R.S.C., laureată a concursurilor şi festivalurilor mondiale de la Praga, Varna şi Rio de Janeiro.

Cu acelaşi spectacol artiştii cehi au mai efectuat turnee la Berlin, Budapesta şi Havana, urmînd a onora invitaţii la Madrid şi Moscova.

Ceea ce-i caracterizează pe aceşti virtuoşi ai baletului este o desăvîrşită îmbinare a tehnicii coregrafice cu graţia, farmecul şi poezia expresiei artistice, transpunerea totală în rol, în atmosfera romantică a epocii. Privindu-i, nu ştii ce să admiri mai mult : ţinuta academică, uşurinţa cu care execută sărituri şi piruete dificile sau profunda interiorizare a personajului.

Variaţii care dau impresia de plutire, arabescuri care amintesc de perfecţiunea diafană a cristalurilor, sînt doar mijloace de a transmite profunde stări şi sentimente umane : candoare şi gingăşie, iubire, tristeţe şi mai apoi disperare.

Ansamblul ieşean de balet, sub conducerea noului maestru Ion Marius Zirra s-a compus armonios în acest spectacol de excepţie, demonstrînd încă o dată virtuţile unor adevăraţi profesionişti.

O notă deosebită pentru orchestra condusă de talentatul dirijor Victor Dumănescu.

Dan BREZULEANU

TELE...grame

Despre confirmări

■ Cu multă bucurie am citit în „Cinema" articolul distinsului publicist H. Dona, „Mîncătorii de filme", consacrat unei idei care a constituit de multe ori subiectul „telegramelor" din această rubrică. Este vorba despre falsa dilemă „TV-film", despre greşita înţelegere a concurenţei între micul şi marele ecran. „Micul ecran stimulează azi marele ecran şi oferă vechilor succese de arhivă un public cu mult mai numeros". ■ Ca un ecou parcă la rîndurile de mai sus, citim un titlu în binecunoscuta revistă franceză „L'Expres" : **Războiul s-a terminat.** ■ Iar ca un omagiu adus filmului, televiziunea îi „cîntă" pe marii eroi ai ecranului în emisiuni seriale. Franco Nero va interpreta pentru televiziunea americană rolul lui Rudolph Valentino în filmul consacrat celui care a cucerit inimile multor milioane de spectatori. ■ Dealtfel, se pare că această idee a colaborării cu televiziunea apare pe ordinea de zi a multor manifestări artistice. Celebrul animator al spectacolelor de varietăţi din Franţa Bruno Coquatrix, va realiza în coproducţie cu televiziunea la sala Olimpya mari emisiuni consacrate unor vedete de renume. ■ Rămînînd în perimetrul francez, este de menţionat un eveniment care a reţinut atenţia telespectatorilor, fiind primit cu mare interes : reluarea transmisiilor directe a spectacolelor de operă. Se revine la izvoarele televiziunii, la ceea ce a însemnat marele ei aport adus în popularizarea artei.

Oare toate acestea nu sînt nişte confirmări ?

Alexandru STARK

Top Cronica – RTv. Iaşi nr. 41

Secţia română :

1. **Floare de cireş** — AMICII. 2. **Norul** — SFINX. 3. **Balaurul** — PHOENIX. 4. **Horă de băieţi** — SFINX. 5. **Furtuna** — MIRAJ. 6. **Mare, tu** — Mihaela Mihai. 7. **Mă-ntorc la tine** — F.F.N. 8. **Serenada din zori** — Angela Similea. 9. **De-ai fi tu** (Salcia) — Sergiu Zagardan. 10. **Bunicii şi noi** — GLYCON.

Secţia străină :

1. **Am vrut totuşi să ştiu** — KREIS. 2. **If you don't know** — Magie Bell. 3. **Fame** — David Bowie. 4. **Fait doucement** — Charden & Stone. 5. **Suza aştepta** — Veronique Sanson. 6. **Un anume fel** — Angelica Mann. 7. **Rumore** — Rafaella Carra. 8. **Italian** — ADAMO. 9. **Meal ticket** (Bon de masă) — Elton John. 10. **Dialog** — Romina Power + Albano.

Spectacole, concerte

TEATRUL NAŢIONAL „VASILE ALECSANDRI". Sîmbătă, 8 nov., ora 19,30 : **O scrisoare pierdută** de I. L. Caragiale. Duminică, 9 nov., ora 15,00 : **Însemnările unui nebun** de Gogol. Luni, 10 nov., ora 19,30 : **Burghezul gentilom** de Molière. Marţi, 11 nov., ora 19,30 : **O scrisoare pierdută** de I. L. Caragiale.

OPERA ROMÂNĂ. Duminică, 9 nov., ora 10,00 : **Stejarul din Borzeşti, Întîlnire în beznă** ; ora 19,30 : **Lucia di Lamermoor**, cu tenorul Gheorghe Iliescu de la Opera Română din Bucureşti. Miercuri, 12 nov., ora 19,30 : **Sînge vienez.**

FILARMONICA „MOLDOVA". Vineri, 7 nov., ora 20,00 : Concert simfonic. Orchestra Conservatorului din Iaşi, Corul Filarmonicii Moldova. Dirijor : Corneliu Calistru. În program : Cornel Ţăranu — **Sub steaua Partidului** — mică cantată (primă audiţie), Ceaikovski : **Variaţiuni pe o temă rococo**, pentru violoncel şi orchestră. Solist : Csaba Onczay (R.P.U.), Dvorak : Simfonia a V-a **Din lumea nouă.**

TEATRUL PENTRU COPII ŞI TINERET. Vineri, 7 nov., ora 10,00 şi 12,00 : **Lucia şi ursuleţul** de Alecu Popovici. Sîmbătă, 8 nov., ora 12,00 : **Lucia şi ursuleţul.** Duminică, 9 nov., ora 11,00 şi 17,00 : **Lucia şi ursuleţul.**

EXPOZIŢII. Sala Victoria : **Momente şi figuri ale istoriei României.** Casa tineretului : **Tinereţe**, expoziţie de pictură în cinstea Congresului al X-lea al U.T.C. şi Conferinţei a X-a a U.A.S.C.R. Expun : Gabriela Agafiţei, Bartos Jenő, Dan Covătaru, Aurelian Dinulescu, Dimitrie Gavrilean, Felicia Brândaş-Gavrilean, Ioan Gânju, Valeriu Gonciariuc, Mircea Ispir, Liviu Suhar. Galeria Teatrului Naţional : Dan Hatmanu (**Omagiu actorilor ieşeni**), Francisc Bartok (**Spaţii**) — grafică. Foaierul Teatrului Naţional : Gheorghe Anton (**Zodiac**) — măşti decorative. Muzeul de literatură al Moldovei (Casa „V. Pogor"). Expoziţia „Omagiu lui Mihail Sadoveanu".

CASA DE CULTURĂ A SINDICATELOR. Vineri, 7 nov., ora 18,00 : Recital de poezie (din lucrările membrilor Cenaclului literar şi de artă „Viaţa"). Sîmbătă, 8 nov., ora 17,00 : Spectacol muzical-coregrafic (în organizarea Comitetului sindicatului de la Regionala C.F.R.). Duminică, 9 nov., ora 10,00 : Filme de desene animate, ora 17,00 : Spectacol pentru fruntaşii în întrecerea socialistă (în organizarea Comitetului sindicatului de la Întreprinderea Metalurgică). Joi, 13 nov., ora 19,30: Microrecital de muzică uşoară urmat de dans, ora 18,00 : **Delirul** — lectură dramatizată (în interpretarea formaţiei „Studio 2"). Vineri, 14 nov., ora 18,30 : Vernisajul expoziţiei de caricaturi (în organizarea cenaclului literar şi de artă „Viaţa"), ora 19,00 : Moment de satiră şi umor.

CASA TINERETULUI. Sîmbătă, 8 nov., ora 20,00 : Invitaţii noştri — Inst. politehnic Bucureşti. Duminică, 9 nov., ora 10,00 (Sala Tricolorul) : Şedinţa de lucru a cercului de astronomie şi cosmonautică „Urania". „Cărbunele şi diamantele" ; ora 16,00 : „Tinereţea ieşeană la hotarul dintre două cincinale". Dezvoltarea cinematografiei. Luni, 10 nov., ora 20,00 : Tineretul — o prezenţă pentru azi şi pentru mîine. Marţi, 11 nov., ora 20,00 : Clubul dezbaterilor politice. (Sala Azur), ora 20,00 — Concert cameral susţinut de formaţiile Conservatorului şi de corul „Pastorala". Joi, 13 nov., ora 20,00 (Sala Tricolorul) : Cenaclul literar „M. Eminescu". (Student-Club), ora 20,00 : Dicţionar etic „Şcoala părinţilor", partea I.

Săptămîna Tv.

(Programul I)

VINERI, 7 NOIEMBRIE

16,00 Teleşcoală. 16,30 Emisiune în limba germană. 18,15 Seara televiziunii sovietice. 19,20 : 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Univers ştiinţific. 20,30 Publicitate. 20,40 Film artistic : **Decolarea se amînă** (producţie Mosfilm). 22,10 : 24 de ore.

SÎMBĂTĂ, 8 NOIEMBRIE

11,00 O viaţă pentru o idee — Nicolae Coculescu. 11,30 Eroii îndrăgiţi de copii. 12,00 Telecinemateca (reluare). 13,40 Muzică populară. 13,50 România viitorului (reluare). 14,25 Telex. 14,30 Publicitate. 14,35 Preferinţele dv. muzicale sînt şi preferinţele noastre. 15,25 Magazin sportiv. 16,45 Vîrstele peliculei. 17,40 Club T. 18,30 Caleidoscop cultural artistic. 18,55 Iubit partid conducător — Emisiune de versuri şi cîntece revoluţionare, dedicate patriei şi partidului. 19,20 : 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Publicitate. 20,50 **Mannix.** 21,40 : 24 de ore. Săptămîna sportivă. 22,00 Întîlnirea de la ora 10.

DUMINICĂ, 9 NOIEMBRIE

8,30 Deschiderea programului. 8,40 Cravatele roşii. 9,35 Daktari. 10,00 Viaţa satului. 11,05 Ce ştim şi ce nu ştim despre... 11,45 Bucuriile muzicii. 12,30 De strajă patriei. 13,00 Telex. 13,05 Album duminical. 16,50 Publicitate. 16,55 Lumea operetei. 17,25 Gala filmului de animaţie (5). 18,40 Reportaj Tv. Povestiri din Pădurea Neagră. 19,00 Lumea copiilor. 19,20 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Film artistic : Fantastica aventură a lui Neptun. 21,35 Tinereţea cîntă. 22,00 : 24 de ore. 22,20 Handbal masculin : R.F.G. — România.

LUNI, 10 NOIEMBRIE

16,00 Teleşcoală. 16,30 Emisiune în limba maghiară. 19,00 Depinde de ceilalţi, dar în primul rînd de noi înşine. 19,25 : 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Cel mai bun continuă. 20,55 Revista economică Tv. 21,25 **Familia Thibault** (VIII). 22,10 : 24 de ore.

MARŢI, 11 NOIEMBRIE

9,00 Teleşcoală. 10,00 Activitatea culturală comentată de spectatori. 10,20 Film artistic : Decolarea se amînă (reluare). 11,35 Se naşte o idee. 11,55 Telex. 16,00 Teleşcoală. 16,30 Curs de limba franceză. 17,00 Telex. 17,05 Divertisment muzical-coregrafic 17,30 Scena. 17,50 Personalitatea dumneavoastră. 18,00 Lecţii Tv. pentru lucrătorii din agricultură. 19,00 Australia astăzi. 19,20 : 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Anchetă socială. 20,35 Publicitate. 20,20 Seară de teatru : „Steaua zimbrului" de Valeriu Anania. 22,10 : 24 de ore.

MIERCURI, 12 NOIEMBRIE

9,00 Teleşcoală. 10,00 Să muncim şi să trăim în chip comunist. 10,25 Biblioteca pentru toţi. 11,15 Întîlnire cu tenorul Emil Gherman. 11,30 Magazinul cu trei mii de produse. 11,50 Telex. 16,00 Teleşcoală. 16,30 Curs de limba rusă. 17,00 Telex. 17,05 Muzică uşoară. 17,20 Pentru timpul dv. liber, vă recomandăm. 17,35 La volan. 17,45 Oltule, rîu înspumat. 17,55 Mult e dulce şi frumoasă. 18,20 Tragerea Pronoexpres. 18,30 Întîlnire cu balerina Cristina Hamel. 18,55 Tribuna Tv. 19,20 : 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Pentru visul nostru fericit. 20,50 Telecinemateca : Maria Stuart. 22,10 : 24 de ore.

JOI, 13 NOIEMBRIE

16,00 Teleşcoală. 16,30 Curs de limba germană. 17,00 Telex. 17,05 Artişti amatori în studio. 17,25 Din ţările socialiste. 17,35 Muzica. 18,00 Enciclopedie pentru tineret. 18,25 Atenţie la neatenţie. 18,45 Universitatea Tv. 19,20 : 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Reflector. 20,20 Imagini coregrafice româneşti. 20,35 Mai aveţi o întrebare ? 21,15 Interpretul preferat: Margareta Pîslaru. 21,30 Revista literar artistică Tv. 22,10 : 24 de ore.

VINERI, 14 NOIEMBRIE

16,00 Teleşcoală. 16,30 Curs de limba engleză. 17,00 Emisiune în limba germană. 18,35 Din lumea plantelor şi animalelor. 18,55 Film documentar. 19,20 : 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Teleobiectiv. 20,20 File de dicţionar. 22,10 : 24 de ore.

SÎMBĂTĂ, 15 NOIEMBRIE

11,00 O viaţă pentru o idee : Elie Radu. 11,30 Eroii îndrăgiţi de copii. 12,00 Telecinemateca (reluare). 14,00 Telex. 14,35 Retrospectivă în imagini. 15,55 Vîrstele peliculei. 17,00 Caleidoscop cultural artistic. 17,20 Club T. Întîlnire la Cluj-Napoca. 18,20 Poem reşiţean (I). 19,20 : 1001 de seri. 19,30 Telejurnal. 20,00 Teleenciclopedia. 20,45 Publicitate. 20,50 Mannix. 21,45 : 24 de ore. 20,50 Săptămîna sportivă. 22,00 Întîlnirea de la ora 10.

SPORT

Măsuri...

Inspirată a fost televiziunea programînd duminică meciul dintre fruntaşele clasamentului, **Steaua şi Dinamo** ; am văzut un meci bun şi ne-am adus aminte cum se joacă fotbalul : viteză dublată de tehnică, concepţie de ansamblu, scop precis (poarta adversă), goluri frumoase şi multe, dorinţă de victorie, dăruire totală etc. Aşadar, se poate juca fotbal şi pe stadioanele noastre ; aşadar, chestiunea principală ţine de voinţă, de educaţie, de dorinţa de a munci fără menajamente. Asta, da, trebuie insuflat jucătorilor noştri. Trebuie să-i facem să redescopere dragostea pentru fotbal, că au cam uitat să iubească acest minunat joc ; trebuie să le aducem aminte scopurile fundamentale ale sportului, că prea au fost înlocuite cu altele. Vreau să spun că cel mai util lucru pe care îl avem acum de făcut este munca de educaţie a jucătorilor. La federaţie s-au pus în discuţie o mulţime de probleme de care ar depinde ridicarea calităţii fotbalului nostru la nivel european. Nu zic că nu sînt bune aproape toate măsurile propuse, dar totodată zic să nu dărîmăm casa ca să zidim alta cu acelaşi material. Se propune restructurarea formulei organizatorice a campionatului intern. Nu ştim ce anume se preconizează, dar sperăm să nu luăm formula de la volei, a tovarăşei Şiclovan (ştiţi, invenţia aia ciudată cu turneele !). Se va reduce probabil numărul echipelor. Oare să fie asta soluţia salvatoare ? ! Parcă n-aş crede. V-aduceţi aminte ce spuneau aceiaşi tovarăşi de la federaţie atunci cînd au recurs la actualul sistem ? Că un număr mai mare de echipe va contribui la ridicarea calitativă a jocului, că jucătorii buni vor avea prilejul să se afirme mai repede, că, în sfîrşit, rapida dezvoltare a unor mari centre urbane impune sporirea numărului de echipe din prima şi a doua categorie, etc. Erau argumente raţionale. Mai sînt şi acum, şi de aceea zic : nu e bine să schimbăm formula organizatorică. Adică de ce să li se ia iubitorilor de fotbal din Arad, Petroşani sau Constanţa (numesc arbitrar nişte oraşe, ale căror echipe stau mai prost în clasament în acest moment), dreptul de a vedea fotbal de prima categorie, de a avea pe stadioanele lor, din cînd în cînd, cele mai bune echipe din ţară ? ! Credeţi că se va juca mai bine dacă vor fi echipe mai puţine ? Mă îndoiesc. Se va juca însă mai bine dacă se vor aplica ferm celelalte măsuri care vizează educaţia şi pregătirea temeinică a jucătorilor : antrenamente serioase, pînă la 24—30 ore pe săptămînă (la noi se fac doar 8—10 ore !) ; stîrpirea prin orice mijloace a obiceiurilor antisportive pe care le practică mai ales jucătorii talentaţi, componenţi ai lotului naţional ; sancţionarea severă a oricăror abateri de la disciplina sportivă (abatere gravă trebuie socotită şi indolenţa pe terenul de sport, şi lipsa de angajament total în joc, şi manifestările necivilizate cum au fost, de pildă, protestele în corpore ale echipei **Steaua**, duminica trecută, cînd arbitrul Ghiţă a dictat, pe drept, penalty în favoarea **Dinamo**-ului).

Mai sînt încă şi alte măsuri de luat, mult mai eficace decît restructurarea formulei organizatorice. Să le căutăm pe acestea, dragi tovarăşi !

INTERIM

O pagină istorică în dezvoltarea relațiilor româno-portugheze

Convingerea că noul dialog la cel mai înalt nivel româno-portughez va determina ridicarea pe trepte superioare a relațiilor dintre România și Portugalia, dintre popoarele celor două țări, iată elementul definitoriu al istoricei vizite întreprinse de președintele României, Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Portugalia.

Momentul este istoric. Pentru că — așa cum sublinia președintele **Nicolae Ceaușescu** în toastul rostit la dineul oficial oferit de președintele Portugaliei : „popoarele noastre s-au întîlnit pe un drum nou, doresc să dezvolte raporturi noi, de egalitate, respect și colaborare în lupta pentru o lume mai dreaptă și mai bună".

Ideea permanenței în timp a prieteniei dintre cele două popoare, în ciuda obstacolelor care au stat în calea materializării politice a acestei prietenii, a fost subliniată și de președintele **Francisco da Costa Gomes** : „Îmi face plăcere să subliniez cu această ocazie că România a fost prima țară socialistă din Europa care a reluat relațiile cu Portugalia. Deschiderea misiunilor diplomatice permanente în capitalele celor două țări și trimiterea de ambasadori extraordinari și plenipotențiari au dat un avînt deosebit relațiilor între cele două țări..."

În timpul vizitei s-a procedat la schimbul instrumentelor de ratificare a Tratatului de prietenie și cooperare între România și Portugalia. Cu acest prilej, părțile au reafirmat semnificația deosebită a încheierii acestui tratat, apreciind că el constituie o expresie a faptului că, atunci cînd statele sînt animate în mod sincer de dorința de înțelegere și cooperare, de hotărîrea de a contribui activ la înfăptuirea păcii și securității în Europa și în lume, ele pot depăși politica de blocuri, pot statornici raporturi normale, fundamentate pe respectul principiilor egalității în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, excluderii forței și amenințării cu folosirea ei în viața internațională.

Convorbirile purtate între cei doi șefi de state, desfășurate într-o atmosferă de cordialitate și înțelegere reciprocă, și ale căror concluzii sînt consemnate în Comunicatul comun dat publicității, au cuprins, pe lîngă o analiză a stadiului actual și perspectivelor de dezvoltare a relațiilor bilaterale, și un amplu schimb de păreri cu privire la problemele internaționale de interes comun.

Semnarea Protocolului privind dezvoltarea cooperării economice și schimburilor comerciale între cele două țări, a Acordului privind navigația comercială maritimă, a Convenției sanitar-veterinare, a Înțelegerii privind desființarea vizelor ca și a Înțelegerilor de colaborare între Radioteleviziunea română și Radioteleviziunea portugheză, Agenția română de presă și Agenția portugheză de informații — instrumente importante în colaborarea dintre cele două țări — reprezintă o contribuție concretă la stabilirea cadrului celui mai propice de valorificare, în beneficiul reciproc, a posibilităților de cooperare oferite de economiile celor două țări.

De o deosebită însemnătate au fost întîlnirea tovarășului Nicolae Ceausescu cu primul ministru al guvernului portughez, amiralul Jose Pinheiro de Azevedo, convorbirile cu Alvaro Cunhal, secretar general al Partidului Comunist Portughez, cu Mario Soares, secretar general al Partidului Socialist Portughez, și Francisco Sa Carneiro, secretar general al Partidului Popular Democratic din Portugalia. Totodată, președintele României s-a întîlnit cu membri ai Consiliului Revoluției și ai Mișcării Forțelor Armate din Portugalia, avînd convorbiri cu personalități proeminente ale vieții politice portugheze, întîlniri cu oameni ai muncii, care au evidențiat profunzimea sentimentelor de prietenie, stimă și respect dintre popoarele român și portughez, dornice să intensifice relațiile de colaborare în interesul reciproc, al dezvoltării climatului de destindere și securitate în Europa și în lume.

De altfel, asa cum se subliniază și în Comunicatul comun, semnat de președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Francisco da Costa Gomes, cele două părți au procedat la un aprofundat schimb de vederi cu privire la principalele probleme internaționale. A fost salutată încheierea cu succes a lucrărilor Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa reafirmînd voința de a acționa pentru aplicarea fermă a principiilor și măsurilor adoptate la conferință, considerînd că punerea în practică de către toate statele participante, în relațiile lor reciproce, a prevederilor Actului final al conferinței, reprezintă un element esențial al edificării securității și dezvoltării cooperării pe continent, de natură să asigure respectarea dreptului fiecărui popor de a hotărî în mod liber dezvoltarea sa politică, economică și socială, fără amestec și presiuni din afară, în nici o formă și sub nici un pretext. A fost exprimată necesitatea adoptării de măsuri hotărîte de dezarmare și mai ales de dezarmare nucleară, a fost subliniată necesitatea unor noi eforturi stăruitoare pentru soluționarea definitivă, pe cale pașnică și politică a conflictului din Orientul Apropiat, cît și reglementarea politică durabilă a problemei cipriote. Părțile au apreciat că în procesul edificării unei noi ordini economice și politice internaționale, al democratizării relațiilor dintre state, al instaurării în lume a unui climat de încredere și respect mutual, un rol tot mai important revine țărilor mici și mijlocii, țărilor nealiniate și celor în curs de dezvoltare, care pot și trebuie să-și aducă contribuția în mai mare măsură la rezolvarea problemelor complexe care confruntă lumea contemporană. Totodată, cei doi șefi de state s-au pronunțat ferm pentru înlăturarea tuturor vestigiilor colonialismului din întreaga lume, pentru punerea în aplicare a rezoluțiilor și hotărîrilor O.N.U. privind decolonizarea și abolirea rasismului și a altor forme de asuprire.

Convorbirile dintre președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Francisco da Costa Gomes, schimbul sincer de opinii, înlesnind depistarea unor vaste arii de înțelegere, identificarea a numeroase domenii de interes comun au deschis o eră nouă în relațiile dintre România și Portugalia.

Vizita în Portugalia a președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, a relevat virtuțile de bază ale dialogului, ale contactului direct dintre conducătorii a două țări. S-a demonstrat din nou că în numeroase probleme majore, ce interesează raporturile bilaterale, dar și raporturile dintre toate statele lumii, sînt necesare, astăzi, mai mult ca oricînd, colaborarea, conjugarea acțiunilor pentru găsirea unor soluții comune în probleme comune.

Dialogul la nivel înalt de la Lisabona, convorbirile și întîlnirile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu personalități marcante ale vieții politice portugheze reprezintă o pagină istorică în întărirea și dezvoltarea relațiilor româno-portugheze, o contribuție de cea mai mare însemnătate la cauza păcii și cooperării în Europa și în lume.

Radu SIMIONESCU

Lirică sovietică

EVGHENI VINOKUROV

Spre pisc

E-o sete, ca de infinit, plimbarea
Prin bolovani, pe haturi și pe țarini
Ce fericit te simți că MAREA
Te trimise-n marș cu-atîția oameni.

Și dacă-ți place mult să mergi pe jos
De nostalgia zării prins, pornește...
Pe-o vale-n munte, macul somnoros,
În zori, ca pe-un prieten drag, te-oprește...

Ce-i drumul ? Pas de pas alăturat
Spre-al norilor albastru veșnic tron.
Pornești la drum, măreț și-nsingurat
Și necuprinsa zare te-nghite ca pe-un nor.

Nu mai existi. Culorile te-absorb —
Și-n toate-n jur pe-ncetul te topești.
Ai amuțit... Nu te zărești... Ești orb...
Nu simți nimic... Nu știi că nu mai ești...

Omul

Omului i-a fost sortit să suie
Către culmi de munte, drum pieptiș.
Și-a privit : nici iad, nici rai. În juru-i
Doar neantul negru, nesfîrșit.

Pentru ce trăiesc atunci pe lume,
Dacă, mic, la margine de-abis
Stau neputincios, sortit pieirii.
Cu neantu-n față, necuprins ?

Și-ntinzînd tremurătoare palme,
Pe fatala muchie de-abis,
Din nimic el făuri o lume,
Dinainte-închipuită-n vis.

De ce n-am suferit ?

Sînt tulburat. Nicicînd n-am pătimit.
Eu nu-s obișnuit cu suferința.
N-am plîns. Nu m-am rugat. Și n-am jelit.
De-mi va apare-n cale neființa ?

Cum s-o întîmpin ? Jalea cum se-nvață ?
E totu-n lume astăzi liniștit,
Dar tragica, ascunsa lumii față
Eu dureros în inimă presimt.

Și-aștept. Ceva aștept cu-nfrigurare.
M-afund în gînduri, capul mi-l aplec,
Încet în mine crește-o întrebare :
Prin clipa-amară oare cum să trec ?

În românește de
Lidia OLĂERU și Alexandru ȘERBAN

Lumea în literatură

Poetul laureat

S-a născut la Genova, în 1896.

Primul război mondial, la care participă ca ofițer de infanterie, îi întrerupe studiile superioare de muzică teatrală.

Susține o activitate timpurie de cronicar muzical.

În 1921 colaborează la revista **Primo Tempo.**

În 1925 îi apare, în revista **L'Esame,** studiul **Omaggio a Svevo.**

În 1928 se stabilește la Florența, unde conduce Cabinetul științific-literar **Vieusseux** (funcție din care va fi îndepărtat, „din neîncredere politică").

După al doilea război mondial, desfășoară o susținută activitate ziaristică la revista **Il Mondo.**

În 1925 apare primul său volum de versuri **Ossi di seppia.**

În 1932 obține, pentru poezia **La casa dei doganieri** premiul „Dell'Antico Fattore" (numele unui mic restaurant din Florența, frecventat de tineri scriitori — care au și alcătuit juriul).

În 1939 apare al doilea volum de versuri — **Le occasioni.**

În 1943 apare al treilea volum de versuri — **Finistere.**

În 1956 publică al patrulea volum de versuri — **La bufera e altro.**

În 1960 tipărește volumul de proză poetică **Farfalla di Dinard.**

În 1966 apare primul volum din seria retrospectivă de studii și articole critice, intitulat **Autodafé.**

În 1971 tipărește volumul **Satura.**

I s-au decernat premiile **Viareggio** și **Taormina.**

Laureat al **Premiului Nobel** — octombrie 1975.

Acestea ar fi datele esențiale ale lui EUGENIO MONTALE (am transcris, în principal, fișa bibliografică din volumul, excelent tradus în românește de Dragoș Vrânceanu, și apărut în 1968 în eleganta colecție **Poesis**), cel care intra în poezie, exact acum cincizeci de ani, cu un program liric exprimat destul de tranșant : **Ascultați-mă, poeții laureați/ se mișcă numai printre plante/ cu nume rare : ligustrul sau acanta./ Eu iubesc drumurile sfîrșite în gropi ierboase/ unde prin bălți pe jumătate seci/ copiii prind cîte-un țipar subțire.**

Citite acum, cînd Montale este posesorul celui mai prestigios premiu la care se poate rîvni, aceste versuri par a întoarce împotrivă-i ironia, dar în context ele exprimau o detașare de poezia experimentalistă a timpului și contrapunerea unei poetici a realului, unei viziuni integrate și integratoare asupra universului. Coborîrea în real semnifică absorbția întregii experiențe umane, este „hrana iluziei de fiecare zi", un continuu tangaj între micro și macrocosm (**Viața îmi e această coastă stearpă,/ mijloc nu scop, drum, deschis izbucnirii/ de mici torente, înceată prăbușire./ Ea este încă planta/ care ia ființă din devastare/ și are în față loviturile mării prinsă/ între puterile hieratice ale vîntului**) Austeritatea expresiei nu presupune, la Montale, absența sentimentului, ci este emanația forței poetului care forează în adîncimea lucrurilor, extrăgînd esențele, precum și unei structurale fobii de literaturizare (**N-am în schimb decît literele grosolane/ ale dicționarelor, și obscura/ voce dictată de dragoste răgușește,/ se face tînguitoare literatură. N-am decît aceste cuvinte,/ care asemeni unor femei ușoare/ se dăruiesc oricui le cere;/ n-am decît aceste fraze obosite,/ pe care vor putea să mi le fure mîine/ studenții canaliei în versuri adevărate**). Confesiunea penetrează ca o lamelă ființa poetului și, prin extensie, ființa lumii (**Fericire atinsă, mergem/ pe tine ca pe o muchie de cuțit/.../ și nu te atinge cel ce te dorește mai mult**). Ciclul **Mediteraneo** îl exprimă cred, cel mai exact, pe Montale — poetul care face corp comun cu ținutul natal, Mediterana nefiind un element decorativ, ci însuși sistemul placentar ce-i alimentează poezia (**Dar oricînd mi-a fost dat să aud/ dulcea întoarcere la țărmi a valurilor,/ o înfricoșare m-a cuprins/ ca a celui cu memoria pierdută/ cînd își amintește/ de locurile sale**). Exultarea, nostalgia luminii, sînt mereu contrapunctate de expansiunea lentă și implacabilă a „răului care pătează lumea", rostul poetului fiind de a surprinde clipa cînd echilibrul se frînge, „mica sucitură a unei pirghii care oprește/ mașinăria universală".

Montale îl asociază pe poet crisalidei, universul i se dezvăluie ca un sistem închis și inexpugnabil (**Vom merge înainte fără a urni/ măcar o piatră din marele zid./ Poate că totul e fix ori e scris/ și nu vom vedea ieșindu-ne în cale/ libertatea, miracolul, faptul care nu e necesar**).

Iată, expus lapidar, pactul poetului cu destinul, întru recuperarea vocației primordiale a oamenilor : „să vă răscumpăr/ bucuria cu osînda mea".

... Premiul Nobel, dar și „premiul singuratecei vegheri" ; al surprinderii totului „în eternitatea clipei" ; al celor „două chipuri, două măști/ ce se-ntretaie, silite, într-un surîs" ; al respirației „unei aurore ce mîine/ pentru toți va apare, albă dar fără aripile/ groazei pe țărmurile arse din Sud" ...

La aproape optzeci de ani, Eugenio Montale este laureat al Premiului Nobel. Dar poezia lui este de multă vreme încununată de laurii supremi.

Nicolae TURTUREANU

Antipoezia lui Jean Follain

Jean Follain (poet francez, născut în 1903, decedat în 1971, încadrat de istoricii literari printre „umaniști"), este — în felul lui — un moralist. El privește lumea și viața cu detașare voalat-ironică, fiind un admirabil pictor al exterorității, din care reține cu precădere întîmplările cele mai banale ale unei lumi policrome, asemănătoare cu cea a lui Walt Whitman, integrată unui univers fragil de efemeride misterioase... În acest univers se petrec uneori mici drame existențiale, niciodată lipsite de inefabil. Arta poetică a lui Jean Follain pare a fi cea din poema **Eveniment** : „Totul constituie eveniment / pentru cine știe să tremure / stropul ce cade / ducînd reflexele / de hambare și staule / sunetul unui bold / căzînd pe o marmură / laptele care fierbe / la sfîrșitul zilelor / clipitele ce se tîrăsc / în palide popasuri / cînd adoarme femeia"...

În fața instantaneelor vieții, Jean Follain ne propune o atitudine firească, plină de simplitate — ca în această notație : „Morarii-și regăsesc mîinile moi, / iepele cad în genunchi, / femeia care duce-acasă pîinea oamenilor / și-nnoadă în mansarda ei / pe piept basmaua neagră, / clopoțeii în licee sună / și statuile se trezesc, / chiflele lucesc în vitrinele înghețate / și gospodinele așteaptă căscînd / laptele zilei".

Poet al clipei nefrustrate — amintind pe undeva și de estetica lui Gide — Jean Follain întocmește un univers poetic din obiecte exterioare, aparent neînsemnate, din evenimente monotone și gesturi stereotipe, dar unice și nerepetabile artistic, tocmai pentru că nimeni înainte de el nu le-a întruchipat în imagini de o grațioasă simplitate, asemănătoare actelor primordiale ale genezei.

Dar poezia lui Jean Follain (mai precis antipoezia) nu rămîne cantonată între coordonatele exterioare ale notației consemnativ-concentrate sau ale instantaneului melancolic, fără a fi elegiac, ci evoluează — în volumele ultime — spre o poezie de sugerare tainică a trecerii și a ireversibilității generatoare de nostalgie, ca în poema **Hangarele cîmpiei** : „Niște corbi și-așteaptă hrana / de-asupra cîmpiei / reflexe și umbre / pe acoperișuri se destramă. / Aicea chiar acum cîțiva ani / cu multă grijă / două mîini îl desfătau cu dragoste / pe omul cioturos a cărui viață s-a ofilit. / Hangarele mari / nu mai primesc nimic / decît lemn mort și pulbere / iar uneori o pasăre însîngerată / cu penele albastre...".

Dar trecerea nu schimbă nimic în mersul zîmbitor-indiferent al firii, fiindcă : „De-ar fi să se năruie casa, lîngă ruine / Tot ar mai cînta un căldăraș"... Moartea survine totdeauna „din întîmplare" : „într-o seară totul se termină / cînd cu ferestrele-nchise într-o grădină / cu flori roșii / trec orele / seci ale nopții"... Față de firescul inexorabil, poetul cultivă filozofia lui „nil admirari", ca în poema intitulată **Pentru un lucru de nimic** : „Pe tarlale și pe culmi înalte / tremură o zi ca multe altele. / Dihania rămîne însetată / niște costișe dau în floare / prin volburile vremii. / Nori sfîșiați trec. / Așa că nu te mai îngrijora / pentru un lucru de nimic / îi repetă o mamă cu mîini suave / odraslei care crește iute"...

Jean Follain nu rămîne străin nici de natura animalieră, ale cărei mișcări dramatice le surprinde cu uimitoare precizie și frumusețe, ca-n această stampă intitulată **Cal rănit** : „În încăperea pe care o luminează / o zi de suferință / încolțește frica de spațiu și timp. / Că inima unui cal rănit / mai bate / îl mișcă pe plugarul liniștit / care îl îngrijește și îl deplînge ; / animalul pe cîmpul unic / dormea în picioare / mereu noaptea întreagă. / Stăpînul său știa să nu-i atribuie / mai mult tîlc / istoriei decît e nevoie"...

Prin echivalarea poetică a 236 de poeme (mai potrivit antipoeme), selectate din zece din cele mai reprezentative volume (au fost lăsate la-o-parte doar cinci culegeri mai puțin semnificative), Aurel Tita — el însuși poet în stare deocamdată semi-declarată — a dăruit cititorului român un univers liric de o reală frumusețe și de un farmec inedit...

Simion BARBULESCU

CRONICA
Săptămînal politic-social-cultural

Colegiul de redacție : LIVIU LEONTE, redactor șef, ANDI ANDRIEȘ, redactor șef-adjunct, ȘTEFAN OPREA, secretar general de redacție, N. BARBU, VASILE CONSTANTINESCU

Redacția și administrația : Iași, str. V. Alecsandri nr. 8 ; telefoane: 11430, 15847

Tiparul : Întreprinderea poligrafică Iași, str. V. Alecsandri nr. 6

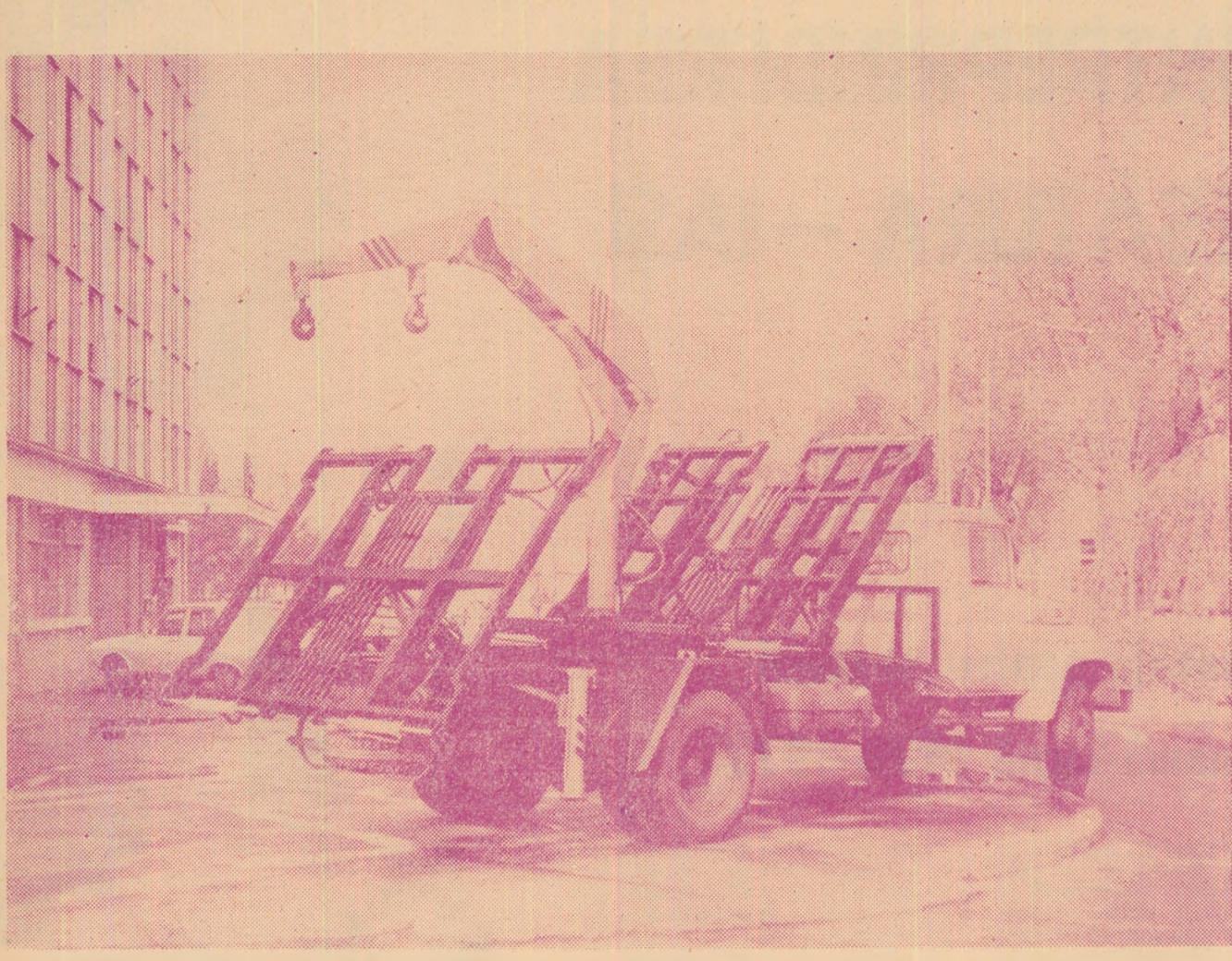

ÎNTREPRINDEREA REPARAȚII AUTO — SUCEAVA

o unitate a tinereții energice și entuziaste

E firesc ca atunci cînd începi să cunoști o întreprindere, să faci și legătura între dezvoltarea ei și profilul oamenilor care o deservesc, a acelor oameni formați odată cu unitatea. E cazul și cu una din cele mai harnice și merituoase colective din platforma industrială a Sucevei: **Întreprinderea de reparații auto** sau pe scurt: **I.R.A. Suceava.**

Ascultați: întreprinderea aceasta are vîrsta de 10 ani, directorul ei, inginerul Th. Toma, e de 10 ani aici iar media de vîrstă a oamenilor e de 23,3 ani la colectivul de muncitori și de 29,3 la cel de cadre cu pregătire superioară. Colectivul de conducere are și un „veteran" — adică ceva mai vîrstnic, pe contabilul șef Bolohan Dragoș. În rest, adică Toma Gh. — director, Mihai Șestac inginer șef și Const. Pantiuc, director adjunct oameni abia trecuți de 30 de ani. Astfel îți explici efervescența dinamizatoare din toate secțiile și atelierele de la I.R.A. Suceava: o anume atmosferă tonică, sportivă, zîmbetul încrezător de pe chipuri și, mai ales ,îndrăzneala în acțiuni. De ce ne-am oprit la îndrăzneală? Pentru că ea stă la baza bunelor rezultate obținute de această întreprindere profilată inițial pe reparații capitale la mașinile auto de producție indigenă ce consumă benzină, peste 3 tone și care, pe parcurs a mers spre preocupări mai interesante și mai rentabile, orientîndu-se precum plantele spre lumină. La ora actuală, întreprinderea execută doar 40 la sută din plan cu reparațiile capitale de care am pomenit mai sus. Deci ea continuă să fie în proporția indicată „policlinică de mașini" și Secția sa R.C. își face datoria cu o pricepere și o conștiinciozitate ce i-a adus faimă în toate județele Moldovei care trimit „pacienți" la Suceava. E un fapt recunoscut că o mașină cu reparații capitale la I.R.A. Suceava e de fapt un nou născut.

Numai că, după cele aflate de la inginerii Toma și Șestac, chiar în materie de reparații capitale, deci pe marele drum al tradiției, au intervenit modificări operative Anume, nu e nevoie să mai fie transportată „bătrîna" la uzină, operație ce costă bani și timp. Se trimite doar lista „organismelor" bolnave și agregatele respective sînt expediate prompt pentru a fi schimbate în atelierul-garaj al unității respective. E vorba de o măsură cu deosebită eficiență economică și cu aplicativitate intensă.

Asimilarea — creație

Însă restul de 60 la sută din plan e realizat cu producția de asimilate. În fiecare an, la I.R.A. Suceava apar noutăți ce poartă marca fabricii. Desigur că a asimila un tip de produs e cu totul altceva decît a executa reparații capitale, e o îndeletnicire mai proprie tinereții, cutezanței, pricepperii. De fapt, asimilarea e în mare parte creație, deoarece pentru a aduce la anumite cerințe, pentru a o face să corespundă, mașina sau mecanismul respectiv trebuie să sufere modificări, adaptări, îmbunătățiri. Astfel, în 1969 a fost realizată aici ,macaraua hidraulică de 2,5 tone, în alt an autocamionul cu oblon autoîncărcător și așa mai departe. De asemenea, asimilări deosebite au fost reușite și în materie de piese de schimb pentru mașini, ca de pildă servomecanismul pneumatic, ridicători hidraulici de diverse tipuri, priză de putere etc.

Datorită acestor reușite în materie de asimilare, inițiative pentru care își frămîntă creierul și muncește întregul colectiv uzinal, bineînțeles adăogate activității obișnuite de deservire a clienților cu reparații capitale, întreprinderea sucoveană se numără de cîțiva ani printre fruntașii pe ramură și pe județ, desfășurînd o activitate dintre cele mai bine apreciate. Și anul acesta planul anual va fi realizat la producția globală în proporție de 105,4 la sută, la producția marfă 102,1 la sută iar productivitatea muncii va urca la 104,4 la sută. Desigur că un colectiv atît de energic și de ambițios nu se va opri aici, el avînd jalonat precis drumul dezvoltării viitoare a întreprinderii. De altfel, în contul acestei creșteri, unitatea a primit numai în acest an o dotare de 18 milioane lei în utilaj, în special pentru Secția ce produce piese de schimb (Fabricate) și cele două Ateliere. Or, o asemenea dotare obligă, iar colectivul de la I.R.A. ambiționează spre o modernizare din toate punctele de vedere.

Stația pilot — cum va fi uzina noastră

Printre inițiativele acestor oameni minunați vom cita pe cea de [illegible] un anume spațiu care reproduce la scară redusă profilul uzinei și unde se studiază atît utilizarea cît mai judicioasă a suprafețelor de amplasare cît și circulația în fluxul de producție. E vorba de o stație pilot dacă o putem numi astfel, în care se experimentează viitoarea organizare a unui atelier de reparații, a unei secții de producere a servomecanismelor etc., demonstrîndu-se nu în machetă, ci pe viu, adică producînd, cum trebuie să arate fabrica. Această „insulă a raționalizării" poate fi considerată deopotrivă un etalon al perfectei organizări. Studiind din mers angrenajul fabricii lor, specialiștii își dau seama de inconvenientele actualei organizări și de măsurile ce se impun luate pentru ca procesul de modernizare să meargă în ritm cu profilul unității. Înainte de a concretiza transformările la scară normală, ei experimentează în acest spațiu pe care îl numesc „fabrica unică" dar putînd primi inscripția: cum trebuie să arate uzina noastră.

Secretul nostru: unitatea colectivului

E firesc ca fiecare om al tehnicii din această fabrică să aibă o anume preferință, căreia îi acordă prioritate. De pildă, tov. ing. Gh. Toma tocmai și-a terminat lucrarea „Studiu privind introducerea sistemului de reparații auto prin schimb de agregate și implicațiile în dezvoltarea Întreprinderii de reparații auto — Suceava". Dar o preocupare comună tuturor e grija pentru colectiv, închegarea unei colaborări fructuoase și totodată ridicarea profesională a acestor oameni, șlefuirea lor prin specializare. Astfel, cei care se califică la locul de muncă lucrează sub îndrumarea șefului direct, care răspunde de pregătirea lor. Întreprinderea are apoi cercuri de instruire profesională, deci o treaptă superioară și, în fine, programe de perfecționare și de verificare a cunoștințelor, similare cursurilor de [illegible] zare.

— Toți sînt băieți buni, sufletiști, din clipa cînd i-ai cîștigat pentru meserie, ne declară inginerul șef. Totul e să-i ajuți s-o iubească.

Probabil că din această cauză e greu să dai nume, alegînd pe cei mai buni dintre cei mai buni. Totuși, ar fi Radu Niculăică și Rusu Aurel de la Secția fabricație, Florescu Const. și Bortă Dragoș de la Secția reparații capitale. Bineînțeles, doar spre a-i considera reprezentanți ai celor mulți din secții și ateliere

—o—

Pentru a-ți da seama de atmosfera în care se muncește în această întreprindere, e destul să asiști la o ședință a comitetului oamenilor muncii. Vei vedea că se discută deschis, fiecare spunîndu-și părerea în spirit combativ și din asemenea dispute dîrze cîștigînd obiectivitatea și progresul întreprinderii.

În concluzie: I.R.A. Suceava, o unitate în care oameni tineri luptă să rămînă tineri prin concepție și ritm de muncă, iar fabrica lor o întreprindere a permanentului progres tehnic și a setei de modernitate.

ÎNTREPRINDEREA DE REȚELE ELECTRICE — IAȘI

Autorizarea electricienilor

Potrivit Regulamentului de furnizare și utilizare a energiei electrice — H.C.M. 2763/1968 precum și Normativului pentru proiectarea și execuția instalațiilor electrice interioare cu tensiuni pînă la 1000 V — I — 7 — 74, Ministerul Energiei Electrice organizează în fiecare an examene pentru autorizarea electricienilor din toate unitățile socialiste în vederea acordării dreptului de a proiecta, executa și exploata instalații electrice.

În acest sens, conducerile unităților socialiste au obligația de a-și trimite electricienii din subordine la sesiunile de examene pentru autorizare, ce se organizează de două ori pe an în cadrul I.R.E. Iași — strada Uzinei nr. 38.

Examenul constă din verificarea cunoștințelor teoretice și practice pentru proiectarea, executarea și exploatarea instalațiilor electrice interioare, precum și a legislației din acest domeniu.

Electricienii, maiștrii, tehnicienii și inginerii care au trecut acest examen au dreptul să proiecteze, să execute și să exploateze instalații electrice din cadrul unităților în care sînt angajați, precum și pentru alți beneficiari în cazul cînd organizația socialistă din care fac parte este profilată în acest sens.

În sesiunea de toamnă a acestui an, examenul se va ține la sediul I.R.E. Iași, în ziua de 26 noiembrie 1975.

Înscrierile se fac de la 24 noiembrie 1975 zilnic, între orele 8—14, iar în ziua examenului numai pînă la ora 11.

Actele necesare pentru înscriere sînt:

— diploma de absolvire a școlii sau facultății în original;

— copie după această diplomă;

— recomandarea din partea unității.

I.R.E. IAȘI

ÎNTREPRINDEREA ȚESĂTURA — IAȘI

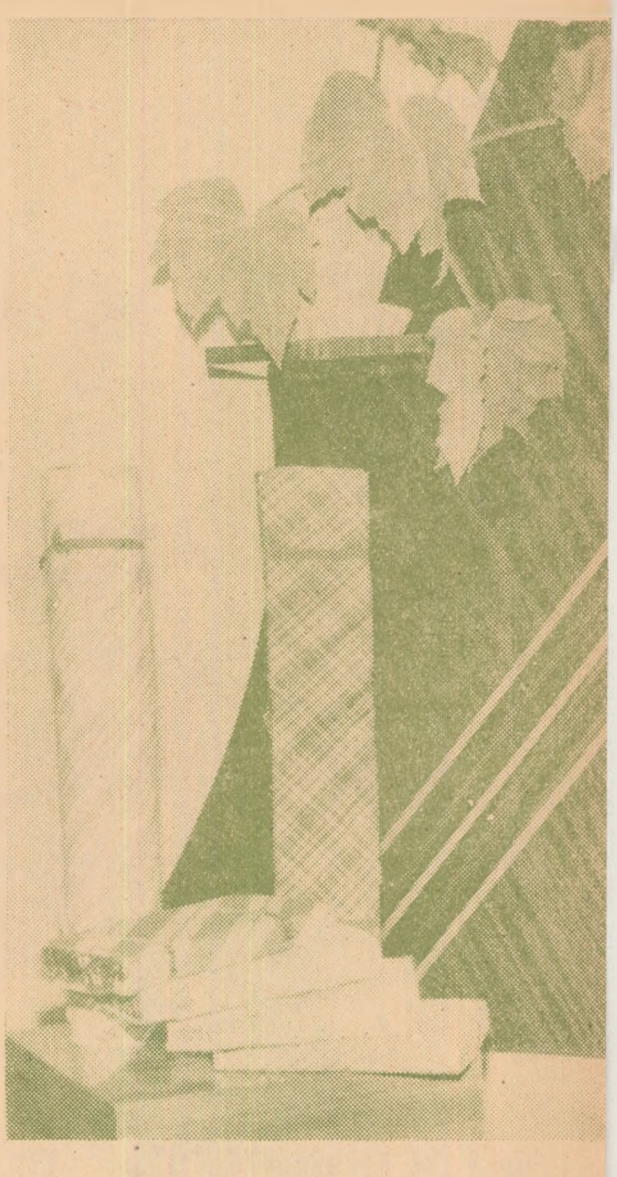

Noutăţi pentru sezonul toamnă-iarnă 1976-1977

Modificările modei se fac în prezent, într-un ritm mai liniştit, determinînd în orientarea creaţiei o concepţie nouă. În acest sens, tendinţele moderne au în vedere în primul rînd, în afara condiţiilor tehnico-economice, accentuarea fanteziei creatoare în domeniul exprimării artistice, a prezentării estetice, a produselor. Ca urmare, pentru sezonul toamnă-iarnă 1976—1977, se remarcă în primul rînd o revenire destul de pregnantă a unor aspecte clasice din punct de vedere constructiv, dar împrospătate prin elementele de exprimare modernă — colorit, desene, armonizare cromatică.

Ţinînd seama de gama largă a ţesăturilor tip bumbac fabricate de noi, de caracteristicile principale privind materia primă, structura şi prezentarea optică cît şi de recomandările privind sezonul rece 1976/77, paleta coloristică cuprinde culori intense, rafinate, în mare parte în amestec de gri, clasificate în culori de bază şi culori pentru accente.

Culorile de bază reunesc următoarele grupe: bleu-ardezie (tonuri de gri-albastru), fumuriu (gri-cald pînă la brun), brun-Brazilia (tonuri de brun-roşcat şi brun închis), bej-kaki (bejuri-verzui pînă la brun-verziu), verde-jad (verde rece cu nuanţe deschise şi închise). Culorile pentru accente sînt: bordo, verde-rece închis, galben-Congo, albastru-verzui.

Paleta de culori pentru **cămăşi bărbăteşti** cuprinde trei grupe de culori: prima, de pasteluri deschise, uşor prăfuite, în game derivate din galben şi bleu-verde, a doua de culori de intensitate mijlocie (fără stricteţe în tonuri derivate din bleu-verde, verde şi tonuri arse) şi o a treia de tonuri închise şi potolite. Pentru cămăşile de oraş se întrebuinţează gama de pasteluri cu efecte discrete din culori de intensitate mijlocie.

Pentru cămăşile de toată ziua şi semisport, coloritul este mai susţinut, utilizîndu-se fondurile de intensitate mijlocie, cu desene în culori pastel şi culori închise. Pentru cămăşile sport, tonalitatea generală este mai vie, obţinută din culori intense, combinate cu culori luminoase. Pentru cămăşi şi bluze pentru tineret, în viziunea unor ţesături de modă, se recomandă fonduri închise, cu efecte viu colorate.

Ca structură se remarcă în creaţiile noastre două orientări:

Articole tip poplin cu structură mai clasică, mai uşoare şi fine, prezentate mai rafinat, la care predomină legătura pînză şi efectele de armură. Legătura atlas, recomandată ca element de decorare în iarna 1975/1976, pierde din importanţă, dar apare ca fond la articole vopsite în bucată. Ca o noutate trebuie menţionată revenirea armurii tip crep, ţesături clasice tip poplin din amestec bumbac-poliester, vopsite în bucată, fie ambele componente, fie numai componenta celulozică.

Tema dungilor a căror importanţă s-a remarcat încă din vară, prezintă un interes deosebit, mai ales, la articolele destinate confecţionării cămăşilor.

Pentru diversificarea sortimentelor s-au reprodus următoarele aspecte de interpretare modernă:

— dungi clasice simple, în 1—2 culori cu fond colorat în nuanţele paletei preconizate pentru cămăşi, pastel sau cu saturaţie medie, rafinat armonizate.

— dungi f. fine, distanţate, realizate într-o culoare de accent pe fond alb spe[illegible] fice ţesăturilor pentru c[illegible] măşi de oraş.

— dungi fantezi fine, [illegible] dimensiuni medii, pe fo[illegible] alb, dungile avînd asp[illegible] de fil-a-fil pe fond fals [illegible] uni, bătătură colorată, ca[illegible] au prezentat un inte[illegible] deosebit în sezonul cald, men[illegible]ţin în colecţii de i[illegible] nă, în interpretare color[illegible] tică modernă.

— pentru cămăşile [illegible] sport trebuie menţio[illegible] dungi fine, multicolore, [illegible] continuare a dungilor b[illegible] lingot din sezonul ca[illegible] realizate într-o armoniz[illegible] fără stridenţe şi atenu[illegible] de fonduri închise.

Ţesăturile de tipul ce[illegible] prezentate mai sus c[illegible] sînt: articolele To[illegible] Drăgan, Grigoraş, Despi[illegible] Ametista, Roxandra, [illegible] viana, într-o gamă foa[illegible] largă de desene şi poz[illegible] coloristice vi le pu[illegible] procura de la magazi[illegible] IASITEX din Iaşi str. [illegible] gola nr. 114.

FABRICA DE BERE ŞI SPIRT — IAŞI

Prin modernizarea întreprinderii spre produse superioare

Întrucît printre primele întreprinderi industriale ale Iaşului de altădată figurează şi Fabrica de bere „Zimbru" din Păcurari, desigur că se poate vorbi de o tradiţie în materie. Pe parcurs, vechea fabrică a suferit transformări, fiind modernizată într-o asemenea măsură încît astăzi a devenit o întreprindere la nivel 1975. Cu toate acestea, faţă de cerinţele oraşului şi ale judeţului s-a impus extinderea spaţiului de fabricaţie şi, ca urmare, creşterea producţiei. Această necesitate a condus la construirea noii fabrici din Bulevardul Chimiei 2, deci berea s-a încadrat în armata întreprinderilor noii platforme industriale a Iaşului. Ca urmare a intrării în funcţiune a acestei noi capacităţi, au fost introduse tehnologii noi în materie de fierbere, răcire, fermentare, fabrica beneficiind de instalaţii moderne, la ultima cerinţă mondială, printre care circuite de îmbuteliere, spălare, precum şi spaţii de depozitare corespunzătoare etc. În concluzie, *producţia de bere e acum de cinci ori mai mare decît în trecut.*

Iată de ce, sub emblema binecunoscută a Fabricii de bere şi spirt din Iaşi putem consuma cîteva specialităţi cu deosebită căutare printre cunoscători. E vorba de:

— Bere specială „Unirea" de 12,5 la sută.

— Bere specială „Moldova" de 14 la sută.

— Bere brună la sticle de jumătate litru.

— Bere caramel (în curs de lansare).

X

Dintr-o discuţie purtată cu *tov. ing. Alex. Mihăilescu*, directorul întreprinderii, am reţinut unele încurajatoare proiecte de perspectivă. E vorba, în esenţă, de dublarea capacităţii de producţie, ca urmare a extinderii actuale suprafeţe, de fapt o nouă fabrică. De asemenea, de construirea unei fabrici de malţ care va acoperi necesarul tuturor fabricilor ieşene şi în plus va livra malţ pentru alte judeţe, de pildă Neamţ. În felul acesta, fabrica ieşeană nu va mai fi tributară în materie de malţ Galaţului şi altor centre.

Bineînţeles, a ţinut să precizeze tov. ing. Mihăilescu, pe măsura modernizării instalaţiilor şi a sporirii forţei de producţie, vom pregăti şi lansa pe piaţă sortimente noi, superioare, venind astfel în întîmpinarea exigenţelor publicului consumator.

FILATURA DE IN ŞI CÎNEPĂ FĂLTICENI

Prima unitate industrială care a contribuit la reîntinerirea bătrînului tîrg al Fălticenilor e desigur Filatura de in şi cînepă, întreprindere ce a crescut an de an, urcuşul ei confundîndu-se cu biografiile oamenilor specializaţi aici. Şi aşa cum silueta ei albă caracterizează panorama oraşului dintre livezi, activitatea de la Filatură face parte organică din viaţa Fălticenilor iar extinderea întreprinderii, completată cu o modernă fabrică de ţesut firele depănate, va întregi profilul industrial al aşezării dintre Nada Florilor şi Dumbrava Minunată.

E o întreprindere ce preia din tradiţie preocupări casnice, prelungindule la scară industrială şi trimiţînd peste hotare vestita pînză de in românesc şi — bineînţeles — produsele din fire de cînepă pe care le oferă în alăturatul anunţ comercial:

— *fire din in şi cînepă, fire în amestec cu fibre poliesterice, sfori de cînepă în diverse sortimente de la Nm 5/3 — Nm 5/8, ţesătură tubulară pentru furtun de incendiu din fire poliesterice, furtun pompieristic, din fire de cînepă, aţă pentru cizmărie, diverse grosimi.*

Pentru a vă satisface cerinţele vă rugăm a vă adresa cu comenzi ferme, onorarea în cele mai multe cazuri făcîndu-se prompt.

Sîntem interesaţi, de asemenea, şi de încheierea unor contracte de lungă durată pentru articolele de mai sus.

Adresa întreprinderii: *Filatura de in şi cînepă, Fălticeni, str. Ţărăncuţei 19, judeţul Suceava.* Tel. 338 : 216 : 546.